

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 18.11.2002
COM(2002) 626 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με τη νομοθεσία τρίτων χωρών περί καλής διαβίωσης των ζώων εκτροφής
και τις επιπτώσεις της για την ΕΕ**

I. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- 1 Ολοένα και περισσότερο δίνεται βάρος στην εμμόνη των καταναλωτών να τυγχάνουν καλής μεταχείρισης τα ζώα που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τροφίμων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο όγκος της κοινοτικής νομοθεσίας περί καλής διαβίωσης των ζώων αυξάνεται σταθερά τα τελευταία χρόνια. Η τάση αυτή πιθανότατα θα επιταχυνθεί, ιδίως υπό το φως του Πρωτοκόλλου που προσαρτάται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ και τάσσει ως φιλοδοξία όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ την καταβολή μεγαλύτερων προσπαθειών ώστε να καταστούν αυστηρότερα τα πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων. Από την άλλη πλευρά, επικρατεί όλο και περισσότερο η αντίληψη ότι τα αυστηρότερα πρότυπα καλής διαβίωσης έχουν τόσο άμεσο όσο και έμμεσο αντίκτυπο στην ασφάλεια και στην ποιότητα των τροφίμων και ότι τα νομοθετικά συστήματα και τα συστήματα στήριξης της γεωργίας πρέπει να προσαρμοστούν σε αυτούς.
- 2 Εντούτοις, η διαδικασία αυτή προκάλεσε επίσης υψηλότερο κόστος για τους παραγωγούς. Είναι σαφές ότι κάθε απαίτηση που προϋποθέτει επενδύσεις και μετατροπές των ισχυόντων συστημάτων παραγωγής έχει επίπτωση στο κόστος παραγωγής. Εντούτοις, το κόστος αυτό δύσκολα ποσοτικοποιείται με γενικούς όρους. Στην ανακοίνωση για την καλή διαβίωση των χοίρων¹, η Επιτροπή υπολόγισε το κόστος που απορρέει από την κατάργηση των ατομικών σταύλων για τις χοιρομητέρες από 0,006 έως 0,02 ευρώ ανά χιλιόγραμμο σφαγίου χοίρου, ανάλογα με τη διάρκεια των μεταβατικών περιόδων. Ακόμα μεγαλύτερη αύξηση του κόστους παραγωγής αναμένεται όσον αφορά την παραγωγή αυγών. Από μελέτη που παρουσίασαν οργανώσεις οι οποίες ασχολούνται με την καλή διαβίωση των ζώων² προκύπτει αύξηση 8 εκατοστιαίων μονάδων από το 2003 (περισσότερος χώρος στις κλωβοστοιχίες) και επιπλέον 16 εκατοστιαίων μονάδων έως το 2012 (απαγόρευση των κλωβοστοιχιών). Η Επιτροπή θα εξετάσει προσεκτικότερα αυτές τις οικονομικές συνέπειες πριν την έναρξη της συζήτησης για την αναθεώρηση της οδηγίας περί ωοπαραγωγών ορνίθων, η οποία προγραμματίζεται για το 2007.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την καλή μεταχείριση εντατικώς εκτρεφόμενων χοίρων, λαμβάνοντας κυρίως υπόψη την καλή μεταχείριση των χοιρομητέρων που εκτρέφονται σε διάφορους βαθμούς περιορισμού και κατά ομάδες, COM(2001) 20 τελικό, 16.1.2001, http://europa.eu.int/eur-lex/el/com/pdf/2001/com2001_0020el01.pdf

² “Hardboiled reality – animal welfare-friendly egg production in a global market”, 2001, η οποία παρουσιάστηκε από τη Βασιλική Εταιρεία για την Πρόληψη της Κάκομεταχείρισης των Ζώων και την Ευρωπαϊκή Ομάδα για την Καλή Διαβίωση των Ζώων

- 3 Το κόστος που προκαλούν οι υψηλότερες απαιτήσεις καλής διαβίωσης θα πρέπει να καλυφθεί, τουλάχιστον εν μέρει, από την αξία που αποδίδουν οι καταναλωτές στα αυστηρά πρότυπα. Παρόλα ταύτα, εκφράζεται η ανησυχία ότι το κόστος που δεν καλύπτεται αμέσως θα μπορούσε να δημιουργήσει ανταγωνιστικό μειονέκτημα για τους κοινοτικούς παραγωγούς έναντι των προϊόντων που εισάγονται από τρίτες χώρες, πράγμα το οποίο, με τη σειρά του, θα μπορούσε να υπονομεύσει και τα εν λόγω αυστηρότερα πρότυπα. Λόγω αυτών των διφυών ανησυχιών, τα κράτη μέλη ζήτησαν από την Επιτροπή να εκπονήσει έκθεση σχετικά με τα συγκρίσιμα πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων σε τρίτες χώρες και να εξετάσει τις επιπτώσεις που απορρέουν από τις διαφοροποιήσεις των εν λόγω προτύπων.
- 4 Η επακολουθήσασα μελέτη δεν καταλήγει σε σαφή συμπεράσματα. Δεν υπάρχει διεθνής συναίνεση για το ρόλο των συνθηκών διαβίωσης των ζώων, ενώ τα μέτρα που έχουν θεσπιστεί στην ΕΕ δεν μπορούν να συγκριθούν ευχερώς με τα πρότυπα τρίτων χωρών, μεταξύ άλλων διότι είναι δύσκολο να προσδιοριστούν επακριβώς οι επιπτώσεις των συνθηκών διαβίωσης στην υγεία των ζώων και στην ασφάλεια των τροφίμων. Η επιστημονική προσέγγιση της καλής διαβίωσης των ζώων βρίσκεται αυτή τη στιγμή υπό αναθεώρηση παγκοσμίως, ιδίως για να αξιολογηθεί ο τρόπος με τον οποίο οι δεοντολογικές και πολιτιστικές συνιστώσες καθορίζουν την κατανόησή της³. Παρόλα ταύτα, είναι σαφές ότι παρουσιάζεται αυξανόμενη τάση βελτίωσης των προτύπων, η οποία προκαλείται από τις απαιτήσεις των καταναλωτών προς την κατεύθυνση αυτή. Αυτή η προσέγγιση που καθοδηγείται από τις απαιτήσεις των καταναλωτών δεν μπορεί παρά να ενθαρρυνθεί. Το ζήτημα των ανταγωνιστικών μειονεκτημάτων που απορρέουν από τις διαφοροποιήσεις των μέτρων είναι επίσης πολύπλοκο. Από τα διαθέσιμα στοιχεία, προκύπτει ότι υπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος πρόκλησης ανταγωνιστικών στρεβλώσεων σε περισσότερο εντατικές μορφές γεωργικής παραγωγής, και ιδίως στους τομείς των χοίρων και των πουλερικών.
- 5 Η Επιτροπή θεωρεί απολύτως εύλογο να δοθεί βάρος σε αυτές τις ανησυχίες. Οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού – τόσο προς όφελος όσο και εις βάρος των κοινοτικών παραγωγών – οι οποίες προκαλούνται από τις διαφορές μεταξύ των προτύπων σαφέστατα μπορούν να υπονομεύσουν την υιοθέτηση αυστηρότερων προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων. Εντούτοις, τα μέσα αντιμετώπισης των εν λόγω στρεβλώσεων δεν είναι εμφανή δια γυμνού οφθαλμού. Η Επιτροπή κρίνει ότι μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω διαφόρων διαύλων:
- Μέσω των φυσιολογικών μηχανισμών της αγοράς, δεδομένου ότι οι καταναλωτές και οι έμποροι λιανικής αποδίδουν όλο και μεγαλύτερη αξία στα αυστηρότερα πρότυπα και το γεγονός αυτό έχει επιπτώσεις σε ολόκληρη την αλυσίδα των τιμών.
 - Στο πλαίσιο του διαλόγου σε διεθνές επίπεδο, εφόσον η ΕΕ εγκαινιάζει διάλογο με τους εταίρους της σχετικά με τους τρόπους που θα επιτρέψουν να δοθεί μεγαλύτερο βάρος στην καλή διαβίωση των ζώων κατά εποικοδομητικό τρόπο που δεν θα προκαλεί στρεβλώσεις του εμπορίου. Ευνοϊκές προοπτικές για την προώθηση αυτής της διαδικασίας διαφαίνονται στο πλαίσιο του ΔΓΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης.

³

Βλ.: D. Fraser – Farm Animal Production: Changing agriculture in a changing culture – Journal of applied Animal Welfare Science, 4(3), 2001, σ 175-190

- Η ΕΕ πρέπει επίσης να συνεχίσει τις διμερείς προσπάθειες που καταβάλλει με μεμονωμένους εμπορικούς εταίρους για την προώθηση των προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων. Αυτό ισχύει ιδίως σε σχέση με τις κτηνιατρικές και φυτοϋγειονομικές διατάξεις των διμερών εμπορικών ρυθμίσεων. Η διαδικασία αυτή μπορεί να χρησιμεύσει μακροπρόθεσμα στη βελτίωση των προοπτικών παράλληλων προσπαθειών σε πολυμερές επίπεδο.
- Σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν επίσης τα συστήματα επισημάνσης, τόσο προαιρετικά όσο και υποχρεωτικά,. Οι καταναλωτές επιμένουν όλο και περισσότερο για αυστηρότερα πρότυπα και πρέπει να εξευρεθούν τρόποι ώστε να τους παρέχονται οι απαιτούμενες πληροφορίες γι' αυτά. Οι διατάξεις περί επισημάνσης των αυγών που θεσπίστηκαν πρόσφατα αποτελούν θετικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή, το οποίο θα μπορούσαν ίσως να ακολουθήσουν και άλλοι τομείς. Ενόψει δε της εξασφάλισης διεθνούς αναγνώρισης, κρίνονται απαραίτητες περαιτέρω βελτιώσεις.
- Η γεωργική πολιτική της ΕΕ εστιάζεται όλο και περισσότερο στην ποιότητα και όχι στην ποσότητα. Αυτή η αντίληψη της ποιότητας περικλείει μια σειρά προτεραιότητες, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης της ασφάλειας των τροφίμων, της προστασίας του περιβάλλοντος, της ανάπτυξης της υπαίθρου, της διατήρησης του φυσικού τοπίου και της καλής διαβίωσης των ζώων. Οι παραδοσιακοί μηχανισμοί τιμών δεν επιτρέπουν πάντοτε την ενδεδειγμένη λήψη υπόψη σημαντικών παραμέτρων, όπως η καλή διαβίωση των ζώων, στη διαμόρφωση των τιμών που καταβάλλονται στους παραγωγούς. Για να δοθεί η προτεραιότητα που απαιτούν οι πολίτες, πρέπει να διερευνηθούν νέοι μηχανισμοί κάλυψης αυτού του μειονεκτήματος.

6 Η παρούσα έκθεση δεν ρίχνει το βάρος υπέρ κάποιας από τις προαναφερθείσες δυνατότητες μεμονωμένα. Αντιθέτως, οι προσπάθειες πρέπει να επικεντρωθούν σε όλα αυτά τα μέτωπα, άποψη που ευθυγραμμίζεται απολύτως με την διαφοροποιημένη φύση των μέτρων προώθησης της καλής διαβίωσης των ζώων, ενώ παράλληλα αντικατοπτρίζει και την πρόθεση που εκφράστηκε στο Πρωτόκολλο για την προστασία και την καλή διαβίωση των ζώων, το οποίο, από το 1999 και εξής, απαιτεί από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και από τα κράτη μέλη να λαμβάνουν πλήρως υπόψη κατά τη διαμόρφωση και την υλοποίηση των πολιτικών της Κοινότητας στους τομείς της γεωργίας, των μεταφορών, της εσωτερικής αγοράς και της έρευνας, τις ανάγκες της καλής διαβίωσης των ζώων. Συμφώνως προς το εν λόγω Πρωτόκολλο, τα ζώα ορίζονται ως "όντα που αισθάνονται" (εννοείται πόνο), χαρακτηρισμός που αποτελεί σημαντικό ορόσημο.

II. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

ΕΝΤΟΛΗ

- 7 Όταν συζητήθηκε στο Συμβούλιο Υπουργών η οδηγία 98/58/EK σχετικά με την προστασία των ζώων στα εκτροφεία⁴, τα κράτη μέλη υπογράμμισαν το ζήτημα της νομοθεσίας περί καλής διαβίωσης των ζώων που ισχύει στις τρίτες χώρες εμπορικούς εταίρους της Ένωσης. Έτσι, με το άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας, θεσπίστηκε η υποχρέωση της Επιτροπής να υποβάλει στο Συμβούλιο έκθεση στην οποία να συγκρίνεται η νομοθεσία άλλων χωρών με εκείνη της ΕΕ και να διερευνώνται οι επιπτώσεις της στη νομοθεσία της ΕΕ και στον ανταγωνισμό. Η έκθεση αυτή υποβάλλεται με το παρόν έγγραφο.
- 8 Η νομοθεσία της Ένωσης περί καλής διαβίωσης των ζώων χρονολογείται ήδη από αρκετές δεκαετίες, αρχίζοντας από μια οδηγία του 1974 για την αναισθητοποίηση των ζώων πριν τη σφαγή⁵.
- 9 Από το 1986 και εξής, εγκρίθηκαν οδηγίες για τους χοίρους, τους μόσχους και τις όρνιθες ωοπαραγωγής, καθώς και για τη μεταφορά των ζώων (οι οποίες έτυχαν στη συνέχεια περαιτέρω επεξεργασίας υπό το φως νέων επιστημονικών δεδομένων). Τον Ιούνιο 2001, εγκρίθηκε οδηγία που απαγορεύει τη διατήρηση των κυοφορουσών χοιρομητέρων σε διαρκή στενό περιορισμό.
- 10 Δυνάμει κανονισμού του 1998, οι επιστροφές κατά την εξαγωγή ζώωντων βοοειδών επιτρέπονται μόνον υπό την προϋπόθεση της τήρησης της κοινοτικής νομοθεσίας για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά τους.
- 11 Η οδηγία 1999/74/EK τάσσει τις στοιχειώδεις απαιτήσεις για την προστασία των ωοπαραγωγών ορνίθων, ενώ το Δεκέμβριο 2000, θεσπίστηκε υποχρεωτικό σύστημα επισήμανσης βασιζόμενο στις εν λόγω απαιτήσεις (το οποίο εφαρμόζεται και στα *εισαγόμενα αυγά*).
- 12 Για να μπορέσουν να γίνουν συγκρίσεις με την κατάσταση που επικρατεί σε χώρες μη μέλη, η Γενική Διεύθυνση Υγείας και Προστασίας του Καταναλωτή της Επιτροπής (SANCO) συγκέντρωσε σημαντικό όγκο στοιχείων από και για τις εν λόγω χώρες. Στο Μέρος I εκτίθεται συνοπτικά τι αποκάλυψε η έρευνα. Στο Μέρος II εξάγονται συμπεράσματα για τις επιπτώσεις σχετικά με την ανάληψη μελλοντικής δράσης. Υπάρχουν επίσης έξι προσαρτήματα, στα οποία απεικονίζονται συνοπτικά τα στοιχεία που ελήφθησαν, ενώ δίδονται και άλλα γενικά ενημερωτικά στοιχεία.

⁴ Οδηγία 98/58/EK του Συμβουλίου της 20^{ης} Ιουλίου 1998 σχετικά με την προστασία των ζώων στα εκτροφεία, ΕΕ L 221, 1998, σ.23-27

⁵ Βλ. κατάλογο της βασικής νομοθεσίας της ΕΕ για την καλή διαβίωση των ζώων στο προσάρτημα 5.

ΚΥΡΙΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

- 13 Η SANCO ήλθε σε επαφή με τις χώρες που είναι οι κύριοι προμηθευτές της Ένωσης σε ζώνα ζώα και ζωικά προϊόντα και ζήτησε πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία περί καλής διαβίωσης των ζώων εκτροφής. Έλαβε απαντήσεις από 73 χώρες (οι σημαντικότερες εκ των οποίων συνοψίζονται στο Προσάρτημα 1). Οι διακυμάνσεις στην ποιότητα των πληροφοριών που παρασχέθηκαν και οι διαφοροποιήσεις των συνθηκών που επικρατούν στις εν λόγω χώρες δυσχεραίνουν την εξαγωγή συγκεκριμένων συμπερασμάτων. Εντούτοις, μπορούν να γίνουν οι ακόλουθες γενικές παρατηρήσεις:

ΑΝΥΠΑΡΞΙΑ ΓΕΝΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

- 14 Ο κύριος όγκος των πληροφοριών που εστάλησαν αφορούσαν την κακομεταχείριση των ζώων γενικά. Ένα συγκριτικά μικρό μέρος αφορούσε ειδικά την καλή διαβίωση των ζώων *εκτροφής* (στην οποία εστιάζεται η παρούσα έκθεση).
- 15 Στη μεγάλη πλειοψηφία των χωρών, οι μεμονωμένες πράξεις κακομεταχείρισης των ζώων θεωρούνται δεοντολογικά απαράδεκτες (αν και σε διαφορετικό βαθμό), ενώ ενδέχεται ακόμα και να τιμωρούνται από το νόμο. Σε πολλές περιπτώσεις, ο νόμος θεωρεί τα ζώα "όντα που αισθάνονται".
- 16 Εντούτοις, δεν υπάρχουν παρά ελάχιστα στοιχεία για σύγκλιση των νομοθεσιών σε όλο τον κόσμο επί τη βάσει ταυτόσημων ή παρόμοιων αρχών. Απουσιάζουν επίσης τα κοινά επιστημονικά πρότυπα. Ο ορισμός της προστασίας των ζώων εκτροφής ποικίλλει από χώρα σε χώρα ανάλογα με το πολιτιστικό, το επιστημονικό, το θρησκευτικό, το οικονομικό και το πολιτικό πλαίσιο.
- 17 Ελλείψει κοινών προτύπων, το μεγαλύτερο μέρος της νομοθεσίας που αναφέρθηκε αφορά τις όλο και ευρύτερα διαδεδομένες "πέντε ελευθερίες", οι οποίες ορίστηκαν το 1979 από το Συμβούλιο για την Καλή Διαβίωση των Ζώων Εκτροφής, το συμβουλευτικό όργανο του Υπουργείου Γεωργία του ΗΒ, ως:
- ενδεδειγμένη και επαρκής τροφή και νερό,
 - κατάλληλο σταυλισμό,
 - δυνατότητα επίδειξης φυσιολογικών προτύπων συμπεριφοράς,
 - ελαχιστοποίηση του πόνου ή της καταπόνησης κατά τη διακίνηση
 - προστασία από τις ασθένειες.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΕΚΑΕΤΙΑ, ΙΔΙΩΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΕΚΤΟΣ ΕΕ ΚΑΙ ΣΕ ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

- 18 Οι εκστρατείες των μέσων ενημέρωσης και η άσκηση πίεσης από ολόένα και μεγαλύτερο αριθμό ΜΚΟ ενέτειναν την ευαισθητοποίηση του κοινού σε πολλές (ανεπτυγμένες κυρίως) χώρες, πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα σημαντική νομοθετική πρόοδο, ιδίως την τελευταία πενταετία.

- 19 Η διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ αποτελεί κίνητρο για τις υποψήφιες χώρες να εγκρίνουν νέα νομοθεσία με ταχύτερους ρυθμούς. Εξάλλου, η αυξημένη ευαισθητοποίηση του κοινού στις χώρες αυτές αναγκάζει τις κυβερνήσεις τους να κινηθούν ταχύτερα προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης των αναγκαστικού δικαίου προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων που ισχύουν στην ΕΕ. Επίσης, η συμμετοχή των εν λόγω χωρών στις πρωτοβουλίες του Συμβουλίου της Ευρώπης διευκολύνει την εναρμόνιση της νομοθεσίας περί καλής διαβίωσης των ζώων. Ειδικότερα, το Συμβούλιο της Ευρώπης συνεχίζει να αναπτύσσει πέντε Συμβάσεις (η παλαιότερη από τις οποίες χρονολογείται από το 1968) σχετικά με διάφορες πτυχές της καλής διαβίωσης των ζώων, και ιδίως κατά τη διεθνή μεταφορά, στο εκτροφείο και κατά τη σφαγή (βλ. προσάρτημα 2).

ΔΥΟ ΤΥΠΟΙ ΚΩΔΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ: ΔΕΣΜΕΥΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟΙ

- 20 Τα μέτρα καλής διαβίωσης των ζώων στις διάφορες χώρες τείνουν να υπαχθούν σε μια από τις εξής δύο μορφές: διατάξεις αναγκαστικού δικαίου ή προαιρετικοί (δηλ. εθελούσιας προσχώρησης) κώδικες συμπεριφοράς (βλ. προσάρτημα 1).
- 21 Οι χώρες της πρώτης ομάδας διαθέτουν γενικά εθνικούς δεσμευτικούς κανόνες που έχουν θεσπιστεί κατ' εφαρμογή μιας νομοθετικής πράξης-πλαίσιο "περί καλής διαβίωσης των ζώων" ή "περί προστασίας των ζώων". (Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν, για παράδειγμα, οι περισσότερες χώρες της (Βρετανικής) Κοινοπολιτείας). Αυτές οι νομοθετικές πράξεις περιέχουν συνήθως πολύ γενικές διατάξεις για τη φροντίδα και τη μεταχείριση των ζώων, συμπεριλαμβανομένων των ζώων συντροφιάς, και των ζώων τα οποία εκτρέφονται (εκτός από την παραγωγή τροφής) για επιστημονικούς σκοπούς ή για τη γούνα τους ή για τη λήψη άλλων προϊόντων. Συνήθως, δεν περιέχουν ειδικές διατάξεις για τις μεθόδους εκτροφής (π.χ. πυκνότητα ζωικού κεφαλαίου), αλλά παρέχουν το νομικό πλαίσιο ή τη βάση για τη θέσπιση ειδικότερων κανονισμών και συστάσεων στον τομέα αυτό.
- 22 Στη δεύτερη κατηγορία χωρών (οι οποίες αποτελούν την πλειοψηφία), δίδεται έμφαση στην υιοθέτηση ιδιωτικών, προαιρετικών πρωτοβουλιών μάλλον, και όχι ενός δημόσιου κανονιστικού πλαισίου, με την εθελούσια συμμόρφωση των παραγωγών σε ευρύ φάσμα κωδίκων και κατευθυντηρίων γραμμών, πολλοί από τους οποίους έχουν ως στόχο να εξασφαλίσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών σχετικά με την προέλευση των κτηνοτροφικών προϊόντων. Συχνά, αναπτύσσονται σε συνεργασία με τις αρμόδιες δημόσιες αρχές ή με ΜΚΟ (ιδίως ενώσεις καταναλωτών). Στις περισσότερες περιπτώσεις έχουν τη μορφή συστημάτων επισημάνσεως τα οποία υπόκεινται σε επιθεωρήσεις για την πιστοποίηση της συμμόρφωσης.

- 23 Σε ολόκληρο τον κόσμο, οι στρατηγικές μάρκετινγκ επιβεβαιώνουν ότι οι παραγωγοί και οι έμποροι λιανικής είναι σήμερα πρόθυμοι να εφαρμόσουν νέα κριτήρια ώστε να προσφέρουν μεγαλύτερη αξία στους καταναλωτές. Η αντίληψη που επικρατεί είναι πως "το αποτέλεσμα των αλλαγών στην αγορά θα είναι ότι όλο και λιγότεροι άνθρωποι θα πηγαίνουν σε υπεραγορά για να αγοράσουν τα φθηνότερα κομμάτια κρέατος. Αντίθετα, θα είναι πρόθυμοι να πληρώσουν υψηλότερες τιμές για ποιοτικά προϊόντα που θα έχουν παραχθεί υπό συνθήκες αειφορίας"⁶. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της εξέλιξης αυτής αποτελεί η πρόσφατη εισαγωγή απαιτήσεων καλής διαβίωσης των ζώων σε πολλά ισχύοντα συστήματα διασφάλισης της ποιότητας του κρέατος πουλερικών που αντικατοπτρίζει την αντίληψη των καταναλωτών ότι επιλέγουν ένα υγιεινότερο και ασφαλέστερο προϊόν.. Αντιστρόφως, οι παραγωγοί φοβούνται ιδιαίτερα μήπως χάσουν μερίδιο της αγοράς αν πληγεί η εικόνα ασφάλειας ή καλής διαβίωσης των ζώων που προβάλλουν τα προϊόντα τους. Οι τάσεις αυτές είναι ιδιαίτερα έντονες στην ΕΕ, όπου οι καταναλωτές επιμένουν όλο και περισσότερο στην ύπαρξη αυστηρών προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων και υψηλών προτύπων ποιότητας γενικά.
- 24 Σε ένα ενδιαφέρον παράδειγμα αυτής της τάσης, το Υπουργείο Γεωργίας των ΗΠΑ ανακοίνωσε πρόσφατα ότι σχεδιάζει να εκδώσει αυστηρότερες κατευθυντήριες γραμμές για τα σφαγεία μετά από πίεση εκ μέρους ομάδων για τα δικαιώματα των ζώων και από μια παγκοσμίου εύρους εταιρεία τροφίμων. Ζητώντας μηδενική ανοχή για τις παραβιάσεις των κανόνων καλής διαβίωσης των ζώων στα σφαγεία, η εταιρεία είχε δηλώσει *"Πιστεύουμε πως όσοι τρώνε τα προϊόντα μας θεωρούν ότι τα ζώα ... απολαύουν ανθρωπιστικής μεταχείρισης."* Σε επιστολή προς την εταιρεία, το Υπουργείο Γεωργίας των ΗΠΑ δήλωσε ότι οι προτεινόμενοι κανόνες θα κάλυπταν τα θεμελιώδη ζητήματα που έθεσε.⁷

⁶ Financial Times: "Οι παραγωγοί κρέατος θηραμάτων της Νέας Ζηλανδίας βρίσκουν μια ευνοϊκή αγορά για το ασφαλές κρέας" του T. Hall (29.3.2001)

⁷ 9 CFR Κεφάλαιο III (έκδοση 1-1-01) Μέρος 313 – Ανθρωπιστική σφαγή των ζώων. Στο Διαδίκτυο: <http://www.access.gpo.gov/nara/cfr/index.html#page 1>

ΟΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΕΜΠΝΕΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥΣ ΕΤΑΙΡΟΥΣ ΜΑΣ

- 25 Το επίπεδο της κοινοτικής νομοθεσίας περί καλής διαβίωσης των ζώων είναι απολύτως συγκρίσιμο με εκείνο τρίτων χωρών, παρόλο που συχνά σημειώνεται υστέρηση στη συμμόρφωση με αυτή⁸. Επίσης, η εν λόγω νομοθεσία έχει χρησιμεύσει ως παράδειγμα που ακολούθησαν πολλές άλλες χώρες. Παράδειγμα του πώς η κοινοτική νομοθεσία μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για αλλαγή, με τη συναινετική επίτευξη καλύτερων συνθηκών ζωής για τα ζώα σε διεθνές επίπεδο, αποτελεί το σχέδιο δράσης που εκπονήθηκε το 2000, μετά από συζητήσεις με τους επικεφαλής των κτηνιατρικών υπηρεσιών των υποψηφίων χωρών. Αυτό το σχέδιο προβλέπει τη βραχυπρόθεσμη επιβολή ζωτικής σημασίας απαιτήσεων της νομοθεσίας της ΕΕ για τη μεταφορά των ζώων, ιδίως όσον αφορά τα άλογα. Λίγο αργότερα, οι σλοβενικές αρχές δήλωσαν ότι εφαρμόζουν το σχέδιο. Σε άλλες υποψήφιες χώρες, έχει ήδη αναληφθεί η διαδικασία μεταφοράς του, ενώ η Λιθουανία και η Ουγγαρία έχουν ήδη κοινοποιήσει την εφαρμογή αντίστοιχων κανόνων.
- 26 Η πρόοδος των υποψηφίων χωρών στην έγκριση του "κοινοτικού κεκτημένου" εντείνει με τη σειρά της τη δραστηριότητα του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα της προστασίας των ζώων: η συνεχιζόμενη εργασία στο Στρασβούργο για διάφορα θέματα καλής διαβίωσης των ζώων ενθαρρύνει την πανευρωπαϊκή σύγκλιση σε ενιαίες αρχές.
- 27 Άλλο παράδειγμα νομοθεσίας της ΕΕ που εμπνέει τα πρότυπα καλής διαβίωσης τα οποία ισχύουν αλλού προσφέρει το ΔΓΕ (Διεθνές Γραφείο Επιζωοτιών - βλ. Προσάρτημα 4). Οι συστάσεις του για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά βασίστηκαν ασφαλώς στην ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία, καθώς και σε πρωτοβουλίες του Συμβουλίου της Ευρώπης. Επίσης, η πρόσφατη συμπερίληψη της καλής διαβίωσης των ζώων στο σχέδιο εργασιών του Γραφείου ανταποκρινόταν στην εξέλιξη των σχετικών με τη διαβίωση των ζώων θεμάτων τα τελευταία χρόνια σε όλο τον κόσμο, αλλά κυρίως στην ΕΕ. Και οι εργασίες του ΔΓΕ ασφαλώς θα εμπλουτιστούν από τις συζητήσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη στο πλαίσιο της ΕΕ και από τη διαπραγματευτική δραστηριότητα με τις υποψήφιες χώρες στον τομέα αυτό. Η ΕΕ υπήρξε επίσης ο θερμότερος υποστηρικτής της προσθήκης της καλής διαβίωσης των ζώων στην ημερήσια διάταξη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, στο πλαίσιο του οποίου δεν αναγνωρίζεται ακόμα ως εύλογη ανησυχία.

⁸

Οι αδυναμίες στην επιβολή της νομοθεσίας από τις εθνικές αρχές υπογραμμίζονται, για παράδειγμα, σε έκθεση για την αποκτηθείσα εμπειρία στα κράτη μέλη όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας για τη μεταφορά των ζώων, η οποία υποβλήθηκε από την Επιτροπή στο Συμβούλιο τον Ιανουάριο 2001, COM (2000) 809 τελικό, 6.12.2000, http://europa.eu.int/comm/food/fs/aw/aw_legislation/transport/report_el.pdf

- 28 Όσον αφορά την κατάσταση στις αναπτυσσόμενες χώρες, αναμένεται σημαντική αύξηση της κτηνοτροφικής παραγωγής τις επόμενες δεκαετίες, η οποία θα απαιτήσει πολύ εντατικότερες μορφές γεωργίας. Η Κοινότητα έχει δεσμευθεί να συνοδεύσει αυτή την εξέλιξη με διάφορα αναπτυξιακά προγράμματα που θα αποσκοπούν στην αειφορία της διαδικασίας. Πέραν των περιβαλλοντικών ανησυχιών όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων, τα ζητήματα καλής διαβίωσης των ζώων που συνδέονται με την εντατική κτηνοτροφία, τη βιομηχανική σφαγή και τις συνθήκες μεταφοράς θα καθίστανται όλο και σημαντικότερα στη διεθνή αναπτυξιακή στήριξη.
- 29 Στο πλαίσιο της διεθνούς πρωτοβουλίας "Κτηνοτροφία, Περιβάλλον και Ανάπτυξη" – LEAD⁹ - η Επιτροπή πραγματοποιεί, από κοινού με το ΗΒ, μελέτη στην Ασία και στη Λατινική Αμερική με αντικείμενο την παροχή στους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής και τη λήψη αποφάσεων των μέσων εφαρμογής βελτιωμένων γνώσεων για περιβαλλοντικά αειφόρους και δίκαιες μορφές ανάπτυξης της κτηνοτροφίας, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων καλής διαβίωσης των ζώων. Επίσης, υπάρχει ευρεία συναίνεση για το ότι πρέπει να δοθεί απόλυτη προτεραιότητα στην καλή διαβίωση των ζώων και για το ότι η αναπτυξιακή βοήθεια δεν πρέπει να στηρίζει τη δημιουργία ή την προώθηση συστημάτων εκτροφής που την επηρεάζουν δυσμενώς.

III. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ, ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

- 30 Προς ποια κατεύθυνση πρέπει να προχωρήσει η δράση της ΕΕ στον τομέα της καλής διαβίωσης των ζώων; Στο παρόν κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να σκιαγραφήσουμε πιθανές στρατηγικές της ΕΕ, πρώτον όσον αφορά τις σχέσεις με τον έξω κόσμο¹⁰, στη συνέχεια στους αλληλοσυνδεόμενους τομείς της έρευνας¹¹ και της επισήμανσης και, τέλος, στις άμεσες πληρωμές προς τους παραγωγούς τις οποίες προβλέπει η πρόταση μεταρρύθμισης της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ).

⁹ Η πρωτοβουλία LEAD (Κτηνοτροφία, Περιβάλλον και Ανάπτυξη) είναι ένα διοργανικό σχέδιο που έχει αναληφθεί σε συνεργασία με τη γραμματεία του ΟΤΓ. Υποστηρίζεται από την Παγκόσμια Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), το γαλλικό Υπουργείο Εξωτερικών, το γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης μέσω του GTZ, το Υπουργείο Διεθνούς Ανάπτυξης (Ηνωμένο Βασίλειο), την Υπηρεσία Διεθνούς Ανάπτυξης (ΗΠΑ), την Υπηρεσία Διεθνούς Ανάπτυξης (Δανία), την ελβετική Υπηρεσία Ανάπτυξης και Συνεργασίας, και τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO). Οι κύριοι στόχοι της είναι να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση, τη γνώση και την κατανόηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ κτηνοτροφίας και περιβάλλοντος, να επισημάνει κατάλληλες εναλλακτικές δυνατότητες για τη διαχείριση της κτηνοτροφίας και του περιβάλλοντος σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο και να εντάξει τις έννοιες της κτηνοτροφίας και του περιβάλλοντος στις πολιτικές και στα προγράμματα των κυβερνήσεων και των χορηγών.

¹⁰ Διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες, συμπεριλαμβανομένου του ΠΟΕ, του ΔΓΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης.

¹¹ Σχέσεις μεταξύ της καλής διαβίωσης των ζώων, της υγείας τους και της ασφάλειας των τροφίμων.

ΓΙΑΤΙ Η ΚΑΛΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΓΓΕΝΕΣ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

- 31 Από την έρευνα προκύπτει ότι τα ζώα που τυγχάνουν καλής μεταχείρισης και μπορούν να συμπεριφέρονται φυσιολογικά είναι υγιέστερα από ζώα που υφίστανται κακομεταχείριση. Ολοένα και περισσότερα στοιχεία (τα πρώτα από τα οποία χρονολογούνται από τη δεκαετία του 1970) αποδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο το συνεχές σωματικό στρες επί των ζώων (π.χ. λόγω των συνθηκών σταυλισμού τους) δεν επηρεάζει μόνον τη συμπεριφορά τους, αλλά και τη φυσιολογία τους και μπορεί να προκαλέσει προπαθολογικές, ή ακόμα και παθολογικές καταστάσεις. Παράλληλα, βρίσκονται σε εξέλιξη μελέτες για την ανάπτυξη και τυποποίηση μεθοδολογιών για την επιστημονική *μέτρηση* της καλής διαβίωσης των ζώων¹².
- 32 Έχουν αναληφθεί διάφορες επιστημονικές πρωτοβουλίες που εστιάζονται στην καλή διαβίωση των ζώων ως ενεργή συνιστώσα της υγείας των ζώων, ή ακριβέστερα, στις ακραίες συνθήκες κτηνοτροφίας (που συνδέονται με την εντατικότερη παραγωγή) ως πηγή ασθενειών των ζώων. Μια από τις πιο ακραίες περιπτώσεις αφορά τα πουλερικά: η ταχύτερη ανάπτυξη των βρώσιμων κοτόπουλων προκαλεί υψηλότερο ποσοστό μεταβολισμού και μεγαλύτερες ανάγκες σε οξυγόνο, οι οποίες όπως φαίνεται υπερβαίνουν την αναπνευστική και κυκλοφοριακή ικανότητά τους. Το αποτέλεσμα είναι αύξηση της θνησιμότητας από ασκίτιδα (υγρό στην κοιλιακή χώρα) και άλλα συναφή προβλήματα¹³.
- 33 Στο μεταξύ, η έρευνα επεξεργάστηκε τη σύνδεση μεταξύ διαφόρων παραγόντων καλής διαβίωσης των ζώων και ποιότητας των προϊόντων, για παράδειγμα στις επιπτώσεις της μεταφοράς και των συνθηκών στα σφαγεία στην ποιότητα του κρέατος. Ο μηχανισμός με τον οποίο το στρες λόγω της μεταφοράς επηρεάζει την υγεία των ζώων είναι εξαιρετικά πολύπλοκος. Το στρες αυτό, το οποίο αποκαλείται συνήθως "σύνδρομο πυρετού διακίνησης", μπορεί να οδηγήσει σε καταστολή του ανοσοποιητικού συστήματος κατά και μετά τη μεταφορά. Αυτό σημαίνει αύξηση του κινδύνου μολύνσεων λόγω μείωσης του κατωφλίου μολύνσεων (δηλ. της ποσότητας παθογόνων που απαιτείται για να νοσήσει το ζώο).

¹² Δράση COST 846 : "Measuring and Monitoring Farm Animal Welfare" Dr H.J. Blokhuis – Ινστιτούτο Επιστημών και Υγείας των Ζώων (ID-Lelystad) – Κάτω Χώρες.

¹³ Έκθεση της Επιστημονικής Επιτροπής για την Υγεία και την Καλή Διαβίωση των πουλερικών που εκτρέφονται για την παραγωγή κρέατος (2000)

- 34 Διάφορα παθογόνα (μικρόβια, ιοί, παράσιτα) που δεν προκαλούν ασθένειες υπό καλές συνθήκες εκτροφής μπορούν να καταστούν επιθετικότερα, διαδίδοντας και προκαλώντας ασθένειες στα ζώα μετά τη μεταφορά. Το στρες λόγω της μεταφοράς μπορεί να επαναδραστηριοποιήσει παθογόνους παράγοντες που είναι παρόντες σε λανθάνουσα κατάσταση σε ασυμπτωματικά ζώα φορείς και να προκαλέσει την απέκκρισή τους με αποτέλεσμα να νοσήσουν κλινικά άλλα ζώα. Αυτό σημαίνει και πάλι αυξημένα ποσοστά νοσηρότητας και θνησιμότητας. Σύμφωνα με πρόσφατη γνώμη της Επιστημονικής Επιτροπής της ΕΕ για την Υγεία και την Καλή Διαβίωση των Ζώων, το στρες λόγω της μεταφοράς μπορεί να αυξήσει τόσο το επίπεδο όσο και τη διάρκεια της απέκκρισης παθογόνων σε μολυσμένα ζώα που δεν παρουσιάζουν κλινικά συμπτώματα, καθιστώντας τα έτσι περισσότερο μολυσματικά.
- 35 Παρόλο που χρειάζεται να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες στον τομέα αυτό, οι έμποροι λιανικής αναγνωρίζουν πλέον την καλή διαβίωση των ζώων ως συστατικό στοιχείο της εικόνας και της ποιότητας των προϊόντων, πράγμα το οποίο, με τη σειρά του, γεννά την ανάγκη για αξιόπιστα συστήματα παρακολούθησης του επιπέδου και των κινδύνων της καλής διαβίωσης των ζώων στα αγροκτήματα με στόχο την παροχή εγγυήσεων όσον αφορά τις συνθήκες παραγωγής.
- 36 Υπάρχει λοιπόν ολοένα και ευρύτερη αποδοχή της σύνδεσης μεταξύ καλής διαβίωσης και υγείας των ζώων και μάλιστα, κατ' επέκταση, μεταξύ καλής διαβίωσης των ζώων και ασφάλειας των τροφίμων.
- 37 Στη Λευκή Βίβλο της για την ασφάλεια των τροφίμων¹⁴, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνιστά μια "σφαιρική, ολοκληρωμένη προσέγγιση" της ασφάλειας των τροφίμων η οποία να μην καλύπτει απλώς τη διατροφική αλυσίδα στο σύνολό της ("από το αγρόκτημα στο τραπέζι"), αλλά να επεκτείνεται και στις εξωτερικές διασυνδέσεις της ΕΕ και τη συμμετοχή της σε διεθνή φόρα. (Τα κράτη μέλη έχουν υποδείξει ότι υποστηρίζουν αυτή την προσέγγιση). Η ενσωμάτωση της καλής διαβίωσης των ζώων στην πολιτική ασφάλειας των τροφίμων και η προώθησή της σε διεθνές επίπεδο αποτελούν ίσως καλά παραδείγματα εφαρμογής στην πράξη αυτής της προσέγγισης, η οποία συνάδει και με το Πρωτόκολλο της Συνθήκης, το οποίο απαιτεί να λαμβάνεται πλήρως υπόψη κατά τη διαμόρφωση των συναφών πολιτικών της ΕΕ η καλή διαβίωση των ζώων.

¹⁴

COM(1999) 719 τελικό, 12 Ιανουαρίου 2000,
http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/library/pub/pub06_el.pdf

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΟΠΩΣ ΑΝΤΙΚΑΤΟΠΤΡΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΕ

- 38 Η ΕΕ συμφωνεί απολύτως με την άποψη ότι οι διατάξεις για την καλή διαβίωση των ζώων δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για λόγους προστατευτισμού. Εντούτοις, η αρχή αυτή δεν θα πρέπει να αποτελέσει εμπόδιο για την καταβολή εντονότερων προσπαθειών σε διεθνές επίπεδο ούτως ώστε τα σχετικά πρότυπα της ΕΕ να τύχουν αναγνώρισης και να εξασφαλιστεί ότι συνάδουν με τις εμπορικές υποχρεώσεις. Οι Συμφωνίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου – από τις οποίες οι σημαντικότερες για τους σκοπούς του παρόντος εγγράφου είναι η ΓΣΔΕ ("Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου"), η ΣΓ ("Συμφωνία για τη Γεωργία"), η ΤΕΕ ("Τεχνικά Εμπόδια στο Εμπόριο") και η ΥΦΜ ("Υγειονομικά και Φυτοϋγειονομικά Μέτρα") – καθιστούν παράνομη την προσφυγή σε μέτρα που περιορίζουν το εμπόριο χωρίς αποχρώντα λόγο ή εισάγουν διακρίσεις μεταξύ μελών ή μεταξύ εισαγομένων και εγχωρίων προϊόντων. Λόγω της απόκλισης απόψεων όσον αφορά την έκταση στην οποία η καλή διαβίωση των ζώων αποτελεί σύννομο πολιτικό στόχο και λαμβανομένης επίσης υπόψη της απουσίας ερμηνευτικών κατευθυντηρίων γραμμών εκ μέρους της διαδικασίας επίλυσης διαφορών, η μονομερής επιβολή εκ μέρους της ΕΕ των προτύπων της για την καλή διαβίωση των ζώων ως προϋπόθεσης για την εισαγωγή προϊόντων από τρίτες χώρες θα κινδύνευε να την θέσει σε αντιπαράθεση με τους εμπορικούς εταίρους της¹⁵.
- 39 Για να υπογραμμίσει το πρόβλημα, η ΕΕ υπέβαλε στην ειδική σύνοδο της Επιτροπής Γεωργίας του ΠΟΕ που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο 2000 έγγραφο με θέμα "Καλή διαβίωση των ζώων και εμπόριο γεωργικών προϊόντων" (το οποίο παρατίθεται στο Προσάρτημα 6)¹⁶. Από τη συζήτηση που επακολούθησε, προέκυψε ότι ορισμένες μη κοινοτικές χώρες από ολόκληρο τον κόσμο, αντί να συνδέουν τα μέτρα που λαμβάνει η Ένωση με κοινωνικές ανησυχίες, φοβούνται ότι μπορεί να αποτελέσουν μελλοντικά πηγή σημαντικών εμποδίων στο εμπόριο. Επιπλέον, σε ορισμένους κύκλους επικρατεί η αντίληψη ότι πρόκειται απλώς για πρόβλημα των "πλουσίων χωρών".
- 40 Παρά αυτή τη διστακτικότητα, τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξαν οι συζητήσεις του 2001 στη Ντόχα (αντιθέτως προς εκείνα του Σιάτλ) επέφεραν κάποια πρόοδο και οι μη εμπορικές ανησυχίες, συμπεριλαμβανομένης της καλής διαβίωσης των ζώων, περιλήφθηκαν στην ημερήσια διάταξη των μελλοντικών γεωργικών διαπραγματεύσεων.

¹⁵ Σχετικά στοιχεία για τα εμπορικά ρεύματα όσον αφορά τα ζώα και τα ζωικά προϊόντα παρατίθενται στο Προσάρτημα 3

¹⁶ Βλ. επίσης τα ακόλουθα έγγραφα του ΠΟΕ: ΕΕ: γενική διαπραγματευτική πρόταση G/AG/NG/W/90, ΕΕ: ποιότητας των τροφίμων: βελτίωση των ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά G/AG/NG/W/18

- 41 Αλλά για να εξασφαλισθεί η γενική αναγνώριση ανάλογων μη εμπορικών ανησυχιών όσο προχωρεί η παγκοσμιοποίηση, πρέπει να σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος. Υπάρχουν ήδη σημάδια μεταστροφής από αρνητική σε ουδέτερη στάση. Οι όλο και εντονότερες ανησυχίες των καταναλωτών και των εμπόρων λιανικής για αυστηρότερα πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων γίνονται όλο και περισσότερο αισθητές, όχι μόνον στην ΕΕ αλλά και σε τρίτες χώρες. Συνεπώς, οι προσπάθειες της Επιτροπής πρέπει να εστιαστούν στην προώθηση της θέσης της ΕΕ χρησιμοποιώντας αυτή την τάση μεταξύ των μελών του ΠΟΕ.
- 42 Υπάρχουν δύο λόγοι για τους οποίους πρέπει να ακολουθηθεί αυτή η στρατηγική: για καθαρά δεοντολογικούς λόγους και ως αναγνώριση του υψηλότερου κόστους με το οποίο επιβαρύνονται τόσο οι παραγωγοί μας όσο και οι καταναλωτές μας λόγω των κοινοτικών προτύπων.
- 43 Εντούτοις, η επίτευξη συναίνεσης μέσω του ΠΟΕ παρουσιάζει εγγενείς δυσχέρειες λόγω δεοντολογικών, πολιτιστικών, οικονομικών αποκλίσεων και αποκλίσεων πολιτικής (όπως αποδεικνύεται από τα στοιχεία που συνελέγησαν για την παρούσα έκθεση). Συνεπώς, παράλληλα με τις προσπάθειες για την επίτευξη άμεσης προόδου μέσω των γεωργικών διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ, είναι εξίσου σημαντικό να καταβληθούν προσπάθειες και προς άλλες κατευθύνσεις.
- 44 Αυτές οι παράλληλες δραστηριότητες μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές – για παράδειγμα, προώθηση μη εμπορικών ανησυχιών σε διεθνή φόρα, διοργάνωση εργαστηρίων και διασκέψεων – και πρέπει να έχουν δύο πρωταρχικούς στόχους: την παγίωση της διασύνδεσης μεταξύ υγείας των ζώων, καλής διαβίωσής τους και ασφάλειας των τροφίμων (το θέμα αυτό εξετάζεται σε επόμενο κεφάλαιο) και τη θέσπιση πολυμερών προτύπων για την καλή διαβίωση των ζώων, τα οποία θα μπορούσαν σαφώς να χρησιμεύσουν στη συνέχεια ως σημείο αναφοράς στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ: ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ

- 45 Υπάρχουν δύο τρόποι με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί η θέσπιση κοινών προτύπων καλής διαβίωσης: υπό την αιγίδα κατάλληλου διεθνούς οργανισμού, ή μέσω της σύναψης διμερών ή πολυμερών συμφωνιών.

ΘΕΣΠΙΣΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΔΓΕ

- 46 Από την ίδρυσή του το 1924 στο Παρίσι, το ΔΓΕ (Διεθνές Γραφείο Επιζωοτιών – βλ. Προσάρτημα 4) έχει διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στις διεθνείς εμπορικές διαπραγματεύσεις και κτηνιατρικές συμφωνίες. Ο Κώδικας Υγείας των Ζώων, τον οποίο ανέπτυξε από τη δεκαετία του 1960 και εφεξής σε προαιρετική βάση, κατέστη έως το 1995 διεθνές σημείο αναφοράς για την υγεία των ζώων, όπως αναγνωρίζεται και στη Συμφωνία ΥΦΜ. Παρόμοιο ρόλο στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων διαδραματίζει ο Codex Alimentarius – κώδικας τροφίμων ο οποίος εκπονήθηκε από κοινού από τον ΟΤΓ και την ΠΟΥ το 1962.

- 47 Αν και γενικά συμφωνείται ότι δεν υπάρχει ανάλογο όργανο αναφοράς ειδικά για την καλή διαβίωση των ζώων, ο Κώδικας του ΔΓΕ περιλαμβάνει ορισμένες συστάσεις για τη μεταφορά των ζώων. (Πολλές τρίτες χώρες τις μνημόνευσαν στις απαντήσεις τους προς τη SANCO.) Επίσης, η Διεθνής Επιτροπή του ΔΓΕ ενέκρινε το 2001 ψήφισμα με το οποίο περιέλαβε την καλή διαβίωση των ζώων στο πρόγραμμα εργασίας της για τα επόμενα πέντε χρόνια, ενώ μια ad hoc ομάδα εργασίας εμπειρογνομόνων σε θέματα καλής διαβίωσης των ζώων συνεδρίασε για πρώτη φορά τον Απρίλιο 2002 για να συζητήσει τις νέες ευθύνες του ΔΓΕ. Στην ομάδα συμμετείχαν κτηνίατροι και εμπειρογνώμονες σε θέματα καλής διαβίωσης των ζώων που αντιπροσώπευαν ευρύ φάσμα χωρών και πολιτισμών, καθώς και εκπρόσωπος της Επιτροπής. Η ομάδα εκπόνησε μια σειρά λεπτομερώς συστάσεων οι οποίες συζητήθηκαν κατά την ετήσια Γενική Σύνοδο των χωρών μελών του ΔΓΕ τον Μάιο 2002 (βλ. Προσάρτημα 4) και αφορούν το δυνητικό εύρος των δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών του ΔΓΕ σε σχέση με αυτό το νέο καθήκον.¹⁷ Η προώθηση του θέματος μέσω του ΔΓΕ προσφέρει ορισμένα πλεονεκτήματα.
- 48 Στόχος του ΔΓΕ είναι να θεσπίσει πρότυπα για τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων. Η ύπαρξη διεθνώς συμπεφωνημένων προτύπων αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της λειτουργίας των συμφωνιών TEE και ΥΦΜ, ενώ θα μπορούσε να αποτελέσει και χρήσιμο σημείο αναφοράς για τις διμερείς διαπραγματεύσεις¹⁸.
- 49 Εκτός από αυτό τον μακροπρόθεσμο στόχο, η ύπαρξη προτύπων του ΔΓΕ θα μπορούσε να έχει θετικές επιπτώσεις σε ενδεχόμενες προσπάθειες αντιμετώπισης του θέματος της καλής διαβίωσης των ζώων σε διεθνές επίπεδο. Το γεγονός ότι ένα επιστημονικά προσανατολισμένο όργανο, όπως το ΔΓΕ, ασχολείται με το θέμα αυτό, θα μπορούσε να διευκολύνει άλλες διαπραγματεύσεις. Θα καθιστούσε επίσης περισσότερο αξιόπιστες τις διαβεβαιώσεις ότι οι ανησυχίες για την καλή διαβίωση των ζώων δεν αποτελούν συγκαλυμμένους περιορισμούς του διεθνούς εμπορίου, πράγμα σημαντικό για όλα τα εξωτερικά μέτρα που προβλέπει η παρούσα έκθεση, όπως διαπραγματεύσεις για την επισήμανση στο πλαίσιο της Συμφωνίας TEE ή κατανομή των πόρων στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ, η οποία πρέπει να δικαιολογηθεί ως μέτρο που δεν νοθεύει το εμπόριο (μέτρο “πράσινου κουτιού”) στο πλαίσιο της Συμφωνίας του ΠΟΕ για τη Γεωργία.
- 50 Σε πρακτικό επίπεδο, το ΔΓΕ προσφέρει ένα υπάρχον βήμα για την ανταλλαγή επιστημονικής γνώσης και τη διάδοσή της στο μεγαλύτερο δυνατό αριθμό χωρών. Και το γεγονός ότι τα μελλοντικά πρότυπα του ΔΓΕ θα είναι πιθανότατα λιγότερο αυστηρά από αυτά που ισχύουν στην ΕΕ σημαίνει ότι δεν θα επιφέρουν επιπλέον κόστος για τους παραγωγούς της ΕΕ. Η ύπαρξη διεθνών τεχνικών προτύπων θα ενθαρρύνει τους παραγωγούς και τους εμπόρους λιανικής να εφαρμόζουν ή να απαιτούν την εφαρμογή αυστηρότερων προτύπων για λόγους μάρκετινγκ.

¹⁷ Ανακοίνωση του ΔΓΕ προς τον Τύπο με ημερομηνία 15 Απριλίου 2002, http://www.oie.int/eng/press/a_020415.htm

Έκθεση για τη συνεδρίαση της ad hoc ομάδας του ΔΓΕ για την καλή διαβίωση των ζώων – 70^η Γενική Σύνοδος (Παρίσι, 26-31 Μαΐου 2002) – Διεθνής Επιτροπή του ΔΓΕ

¹⁸ Animal Pharm, τεύχος 487, 22 Φεβρουαρίου 2002: “Dr Bernard Vallat: opening up the OIE”.

- 51 Συνεπώς, η Επιτροπή και όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσουν να στηρίζουν πλήρως και να παρακολουθούν την πρωτοβουλία του ΔΓΕ. Στο επιχειρησιακό επίπεδο, θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι η ΕΕ δεν είναι μέλος του ΔΓΕ, και συνεπώς είναι απαραίτητο να αξιολογηθεί το επίπεδο της συμμετοχής της, για παράδειγμα όσον αφορά την παροχή τεχνικής βοήθειας προς τις ομάδες εργασίας και τις υπο-ομάδες ειδικών.

ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

- 52 Ένα άλλο μέσο προώθησης της καλής διαβίωσης των ζώων σε διεθνές επίπεδο – συμπληρωματικό της προόδου μέσω διεθνών οργάνων αναφοράς όπως το ΔΓΕ – είναι η διαπραγμάτευση διμερών ή πολυμερών συμφωνιών.
- 53 Σημείο εκκίνησης θα μπορούσαν να αποτελέσουν συμφωνίες σε ειδικούς τομείς (όπως, για παράδειγμα, το εμπόριο αυγών) με τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους μας, ανοικτές σε όλα τα σχετικά μέλη του ΠΟΕ. Εντούτοις, πολύ σημαντικό στο σημείο αυτό είναι να προειδοποιήσουμε σχετικά με τον κίνδυνο που ελλοχεύει για τα αυστηρά πρότυπα τα οποία ισχύουν ήδη στην ΕΕ. Η προηγούμενη εμπειρία σε άλλους τομείς (π.χ. στη συμφωνία για την “ανθρωπιστική παγίδευση” που συνήφθη με τον Καναδά και τη Ρωσία) υποδεικνύει ότι υπάρχει κίνδυνος να υποβαθμιστούν τα ήδη ισχύοντα στην Κοινότητα πρότυπα.
- 54 Δεδομένου ότι ανάλογες συμφωνίες – που να ασχολούνται ειδικά με την καλή διαβίωση των ζώων – δεν αποτελούν ακόμα πραγματικότητα, η Επιτροπή προτίθεται να ενσωματώσει προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων στις διμερείς κτηνιατρικές συμφωνίες (σχετικά με το εμπόριο ζωικών προϊόντων και ζώντων ζώων) τις οποίες πρόκειται να διαπραγματευθεί (μεταξύ άλλων, με τις χώρες της Mercosur¹⁹) ή έχουν ήδη συναφθεί (μεταξύ άλλων, με τον Καναδά, τη Νέα Ζηλανδία και τις Ηνωμένες Πολιτείες). Η συμφωνία που υπεγράφη πρόσφατα με τη Χιλή περιέχει ήδη διατάξεις περί προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων.²⁰
- 55 Στις υγειονομικές συμφωνίες με τις ΗΠΑ (1997) και τον Καναδά (1998) δεν γίνεται μνεία προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων. Στη συμφωνία ΕΕ/Καναδά και ΕΕ/Νέας Ζηλανδίας (1997) το πεδίο εφαρμογής ενδέχεται να διευρυνθεί ώστε να καλύπτει “κτηνιατρικά ζητήματα εκτός των υγειονομικών μέτρων” που θα αφορούν το εμπόριο ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων. Με τη Νέα Ζηλανδία, έχει διευκρινιστεί ότι αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τα πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων. Για ισοδύναμα προϊόντα, η Νέα Ζηλανδία έχει συμφωνήσει να πιστοποιεί συγκεκριμένα τη συμμόρφωση προς τα κοινοτικά πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων που αφορούν την αναισθητοποίηση και τη σφαγή.
- 56 Όσον αφορά τις μελλοντικές συμφωνίες, η Επιτροπή προτίθεται να περιλάβει το ζήτημα της καλής διαβίωσης των ζώων, με στόχο να αναπτυχθούν από κοινού πρότυπα σε μεταγενέστερο στάδιο, λαμβανομένων επίσης υπόψη των μελλοντικών εξελίξεων σε πολυμερές επίπεδο.

¹⁹ Αργεντινή, Βραζιλία, Χιλή, Παραγουάη και Ουρουγουάη

²⁰ Το άρθρο 2 της “Συμφωνίας για τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα που είναι εφαρμοστέα στο εμπόριο ζώων και ζωικών προϊόντων, φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αγαθών καθώς και στις συνθήκες διαβίωσης των ζώων” τάσσει ότι η επίτευξη κοινής συναίνεσης μεταξύ των συμβαλλομένων όσον αφορά τα πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων αποτελεί έναν από τους στόχους της Συμφωνίας.

ΠΑΓΙΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΚΑΛΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ, ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

- 57 Όπως προαναφέρθηκε, υπάρχει ολοένα και ευρύτερη αποδοχή της σύνδεσης μεταξύ καλής διαβίωσης των ζώων και ασφάλειας των τροφίμων. Εντούτοις, είναι απαραίτητο να προχωρήσει περαιτέρω η επιστημονική έρευνα στον τομέα αυτό.
- 58 Η ΕΕ πρέπει να ενθαρρύνει τις προσπάθειες έρευνας και ενδεδειγμένης μελέτης αυτών των συνδέσεων μεταξύ της καλής διαβίωσης και της υγείας των ζώων και μεταξύ της καλής διαβίωσης των ζώων και της ποιότητας των τροφίμων και να επιτύχει την αναγνώρισή τους²¹. Προς τον τελευταίο αυτό σκοπό, το καταλληλότερο βήμα φαίνεται να είναι και πάλι το ΔΓΕ, δεδομένου του περιεχομένου του 5ετούς προγράμματος εργασίας του, όπως προαναφέρθηκε.
- 59 Θα απαιτηθούν περαιτέρω προσπάθειες για να γίνει κατανοητό πώς μπορούν να αλλάξουν κατεύθυνση οι εξελίξεις της σύγχρονης κτηνοτροφίας ώστε να εξασφαλιστεί ότι στο μέλλον η δραστηριότητα αυτή θα καταστεί περισσότερο αποδεκτή κοινωνικά χωρίς να παραβιάζει την υγεία των ζώων και την ασφάλεια των προϊόντων.
- 60 Στο μεταξύ, όλη η νομοθεσία της ΕΕ για κτηνιατρικά θέματα πρέπει να συντάσσεται και να εφαρμόζεται κατά τρόπο που να ενσωματώνει τις διαστάσεις της καλής διαβίωσης των ζώων και της δημόσιας υγείας. Για παράδειγμα, μια πρόταση της Επιτροπής για την υγιεινή του κρέατος περιλαμβάνει ήδη διατάξεις για *ante mortem* επιθεωρήσεις των συνθηκών διαβίωσης των ζώων στο σφαγείο, οι οποίες θα αποτελούν επίσης προϋπόθεση για την υπογραφή των πιστοποιητικών υγείας.

Η ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΩΝ ΖΩΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

- 61 Η επισήμανση γίνεται όλο και πιο σημαντική, καθώς όλο και περισσότεροι καταναλωτές επιθυμούν να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τα τρόφιμα που αγοράζουν. Το ενδιαφέρον αυτό καλύπτεται εν μέρει από την ισχύουσα υποχρεωτική επισήμανση (συστατικά, θρεπτικές αξίες, ημερομηνίες λήξεως κλπ). Αλλά πρόσφατες κοινωνιολογικές μελέτες αποδεικνύουν ότι οι ανησυχίες πολλών καταναλωτών της ΕΕ σήμερα σχετικά με τις μεθόδους παραγωγής τροφίμων υπερβαίνουν αυτά τα κριτήρια και επεκτείνονται και στην καλή διαβίωση των ζώων. Πράγματι, πρόσφατη κοινωνιολογική μελέτη της ΕΕ αποκάλυψε ότι η έλλειψη επισήμανσης σχετικά με τις μεθόδους παραγωγής εμπόδιζε τους καταναλωτές να στραφούν πιθανόν προς "φιλικά για τα ζώα" προϊόντα²².

²¹ ΓΔ Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης – Σεμινάριο για την καλή διαβίωση των ζώων εκτροφής. Τύπος: Η Επιτροπή στηρίζει την έρευνα για καλύτερες συνθήκες εκτροφής των ζώων και καλύτερη ποιότητα των τροφίμων, http://www.europa.eu.int/comm/research/quality-of-life/animal-welfare/seminars/index_en.html

²² "Consumer Concerns About Animal Welfare And The Impact On Food Choice" - EU FAIR-CT36-3678 - Dr Spencer Henson και Dr Gemma Harper – Κέντρο Ερευνών για την Οικονομική των Τροφίμων – Τμήμα Γεωργικής Οικονομικής και Οικονομικής των Τροφίμων – Πανεπιστήμιο του Reading

- 62 Η επισήμανση είναι πιθανότατα το λιγότερο στρεβλωτικό για το εμπόριο μέσο ικανοποίησης της ειδικής ζήτησης για προϊόντα που παράγονται σύμφωνα με αποδεκτά πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων. Παρόλα ταύτα, το άμεσο πρόβλημα σχετικά είναι οι υποψίες που γεννώνται σε ορισμένους εταίρους μας του ΠΟΕ ότι μια τέτοια επισήμανση θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως συγκαλυμμένος περιορισμός των εισαγωγών από τρίτες χώρες. Αντιθέτως, η επισήμανση με ενδείξεις σχετικές με την καλή διαβίωση των ζώων θα μπορούσε ακόμα και να διευκολύνει την τοποθέτηση στην αγορά της ΕΕ προϊόντων που προέρχονται από εκτατική κτηνοτροφία, εφόσον οι καταναλωτές τείνουν να αποδίδουν μεγάλη αξία σε αυτό το είδος παραγωγής. Πολλές τρίτες χώρες διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα από την άποψη αυτή, το οποίο μπορούν να εκμεταλλευθούν για εμπορικό όφελος.²³
- 63 Το επιπλέον κόστος παραγωγής που προκαλεί η επισήμανση αποτελεί μικρότερο πρόβλημα, δεδομένου ότι συνήθως μπορεί να αντισταθμιστεί εν μέρει από αύξηση των τιμών λιανικής.
- 64 Η επισήμανση μπορεί να είναι είτε υποχρεωτική είτε προαιρετική. Η δεύτερη υποδιαιρείται με τη σειρά της σε εποπτευόμενα συστήματα στα οποία οι παραγωγοί προσχωρούν ελεύθερα (π.χ. βιολογική επισήμανση) και σε επισήμανση που επιβάλλεται από τους ίδιους τους παραγωγούς ή εμπόρους.

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ

- 65 Μέχρι σήμερα, έχει θεσπιστεί μία μόνον νομοθετική πράξη της ΕΕ που καθιστά υποχρεωτική την επισήμανση με ενδείξεις που αφορούν την καλή διαβίωση των ζώων. Πρόκειται για κανονισμό για τα αυγά²⁴, ο οποίος εφαρμόζεται από την 1^η Ιανουαρίου 2002 και επιτάσσει την παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμοσθείσα μέθοδο εκτροφής (σε αντικατάσταση της τρέχουσας προαιρετικής πρακτικής). Η ανάληψη πρωτοβουλίας στον τομέα αυτόν κατέστη απαραίτητη, δεδομένου ότι οι μέθοδοι εκτροφής των ορνίθων αποτελούν πλέον πρωταρχικό μέλημα των καταναλωτών της ΕΕ όταν αγοράζουν αυγά. Οι προϊσχύουσες διατάξεις για την επισήμανση κρίθηκαν ανεπαρκείς και προβλήθηκαν αιτιολογημένα επιχειρήματα για εξαπάτηση των καταναλωτών όσον αφορά τις σχετικές μεθόδους εκτροφής. Εκφράστηκαν επίσης ανησυχίες ότι η σύγχυση που προκαλείτο από την έλλειψη σαφήνειας των απαιτήσεων επισήμανσης υπονόμευε τις προσπάθειες ανύψωσης των προτύπων που κατέβαλαν ορισμένοι παραγωγοί.
- 66 Πρόσφατη μελέτη για τις επιπτώσεις των διαφορετικών συστημάτων εκτροφής στο κόστος παραγωγής στην ΕΕ, στις ΗΠΑ και στην Ελβετία υποδεικνύει ότι οι διαφορές προτύπων σαφώς ενδέχεται να δημιουργήσουν ανταγωνιστικά μειονεκτήματα.²⁵

²³ Ως παράδειγμα του τρόπου προώθησης της θετικής εικόνας της εκτατικής κτηνοτροφίας αναφέρεται η παρουσίαση των πολιτικών καλής διαβίωσης των ζώων από τη Νέα Ζηλανδία, <http://www.maf.govt.nz/biosecurity/animal-welfare/animal-welfare-in-nz.pdf>

²⁴ Κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΚ) 5/2001 της 19^{ης} Δεκεμβρίου 2000 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1907/90 σχετικά με ορισμένες προδιαγραφές εμπορίας για τα αυγά – ΕΕ L 2 – 5.1.2001

²⁵ “Hardboiled reality – animal welfare-friendly egg production in a global market”, 2001, η οποία παρουσιάστηκε από τη Βασιλική Εταιρεία για την Πρόληψη της Κακομεταχείρισης των Ζώων και την Ευρωπαϊκή Ομάδα για την Καλή Διαβίωση των Ζώων

- 67 Στην περίπτωση αυγών που παράγονται σε χώρες εκτός ΕΕ (αλλά μόνον για άμεση κατανάλωση), η ένδειξη του τρόπου εκτροφής μπορεί να αντικατασταθεί από ορισμένες άλλες ενδείξεις, εάν οι διαδικασίες της τρίτης χώρας δεν ισοδυναμούν επαρκώς προς τους τεχνικούς κανόνες και προδιαγραφές που ισχύουν στην Ένωση. Έτσι, ο κανονισμός του Συμβουλίου τάσσει ότι, εφόσον αυτό είναι απαραίτητο, η Επιτροπή πρέπει να διεξαγάγει διαπραγματεύσεις με τις χώρες που εξάγουν αυγά στην ΕΕ, ούτως ώστε να εξευρεθούν κατάλληλοι τρόποι να αποδειχθεί η τήρηση προδιαγραφών επισήμανσης ισοδύναμων με εκείνες που ισχύουν στην ΕΕ.
- 68 Αυτοί οι νέοι κανόνες αντικατοπτρίζουν το γεγονός ότι ο εντοπισμός της προέλευσης των προϊόντων αποτελεί πλέον πρωταρχική προτεραιότητα για τους καταναλωτές της Ευρώπης και ότι το κοινό υποστηρίζει ευρέως την υποχρεωτική επισήμανση.
- 69 Τέτοιοι κανόνες υποχρεωτικής επισήμανσης γεννούν, εντούτοις, την πιθανότητα σύγκρουσης με τους εξωτερικούς εμπορικούς εταίρους μας. Η Επιτροπή παρουσίασε σημείωμα²⁶ με θέμα την υποχρεωτική επισήμανση κατά τη σύνοδο της Επιτροπής Γεωργίας του ΠΟΕ το Δεκέμβριο 2001 (πρωτοβουλία στην οποία θα πρέπει να δώσει συνέχεια στο πλαίσιο της Επιτροπής Γεωργίας και της Επιτροπής ΤΕΕ), στο οποίο επισημαίνεται ότι πρέπει να διατηρηθεί το δικαίωμα των μελών του ΠΟΕ να επιλέγουν το επίπεδο ενημέρωσης και προστασίας του καταναλωτή όσον αφορά τα χαρακτηριστικά και τις μεθόδους παραγωγής και μεταποίησης των τροφίμων και των γεωργικών προϊόντων.
- 70 Σε γενικότερο επίπεδο, η Ένωση θα πρέπει να προσπαθήσει να αναπτύξει μια σφαιρική πολιτική για την υποχρεωτική επισήμανση και να εξασφαλίσει τη διεθνή αναγνώριση της νομιμότητας μιας τέτοιας πολιτικής. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει την εξασφάλιση ότι όλα τα στάδια ανάπτυξης συστημάτων επισήμανσης, και ιδίως ο προσδιορισμός κριτηρίων και η λειτουργία των συστημάτων, λαμβάνουν χώρα κατά τρόπο διαφανή. Όλοι οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά σε όσο το δυνατόν πρωιμότερο στάδιο.
- 71 Η αμοιβαία αναγνώριση των συστημάτων επισήμανσης άλλων χωρών, καθώς και η αναγνώριση προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων που εφαρμόζουν τρίτες χώρες ως ισοδύναμων με τα πρότυπα που προβλέπει η κοινοτική νομοθεσία (όπως προβλέπεται, για παράδειγμα, για τους σκοπούς του κανονισμού περί εμπορίας των αυγών) θα πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα για την Επιτροπή.

²⁶

"Υποχρεωτική επισήμανση των γεωργικών προϊόντων – Σημείωμα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων", Προσάρτημα 7

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ

- 72 Η προαιρετική επισήμανση φαίνεται να σημειώνει άνοδο παγκοσμίως. Όπως προαναφέρθηκε, υποδιαιρείται σε εποπτευόμενα δημόσια συστήματα στα οποία οι παραγωγοί προσχωρούν ελεύθερα (π.χ. βιολογική επισήμανση) και επισήμανση που επιβάλλουν οι ίδιοι οι παραγωγοί και οι έμποροι²⁷. Το δημοφιλέστερο θέμα της προαιρετικής επισήμανσης είναι πιθανότατα η βιολογική καλλιέργεια²⁸, της οποίας όμως οι επιπτώσεις στην καλή διαβίωση των ζώων είναι από ορισμένες απόψεις περιορισμένες, δεδομένου ότι άλλοι σημαντικοί στόχοι των σχετικών συστημάτων, όπως η διατήρηση του περιβάλλοντος και η αειφορία της γεωργίας, ενδέχεται να συγκρούονται με τους στόχους καλής διαβίωσης των ζώων. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι κατευθυντήριες γραμμές και κώδικες τέτοιου είδους υπερισχύουν της νομοθεσίας αναγκαστικού δικαίου.
- 73 Το σύνηθες κίνητρο για την υιοθέτηση τέτοιων συστημάτων είναι η εκμετάλλευση μιας αγοράς για προϊόντα υψηλότερης ποιότητας η οποία επιβάλλει υψηλότερες τιμές. Πρακτικά, η προαιρετική επισήμανση έχει πολύ θετικές επιπτώσεις όσον αφορά την άνοδο του επιπέδου των προτύπων, ενώ το ενδιαφέρον των καταναλωτών για τέτοια προϊόντα (π.χ. βιολογικά προϊόντα) αυξάνεται συνεχώς.
- 74 Αυτή η πίεση των καταναλωτών είναι εντονότερη σε τομείς όπου οι μέθοδοι παραγωγής είναι περισσότερο εντατικές, και συνεπώς ευνοούν λιγότερο την καλή διαβίωση των ζώων. Αυτό ισχύει για την παραγωγή χοίρων και πουλερικών, όπου η συμπίεση των περιθωρίων κέρδους (λόγω του διεθνούς ανταγωνισμού) επέφερε σημαντική αύξηση του μέσου αριθμού ζώων ανά εκμετάλλευση, καθώς και της αναλογίας εκμεταλλεύσεων μεγάλης κλίμακας και οδήγησε στη δημιουργία διαφόρων προαιρετικών συστημάτων επισήμανσης σε ολόκληρη την ΕΕ, ούτως ώστε να παρασχεθούν εγγυήσεις στους καταναλωτές όσον αφορά τον τρόπο εκτροφής των ζώων (συμπεριλαμβανομένων περιβαλλοντικών ανησυχιών).
- 75 Είναι απαραίτητο να μελετηθεί περαιτέρω η προσέγγιση που πρέπει να υιοθετηθεί όσον αφορά τα μη κυβερνητικά συστήματα τα οποία, αν κρίνει κανείς από τα στοιχεία που ελήφθησαν για την παρούσα έκθεση, καθίστανται όλο και ευρύτερα διαδεδομένα παγκοσμίως.
- 76 Ελλείψει διεθνούς εναρμόνισης, η αναγνώριση ισοτιμίας προσφέρει τη δυνατότητα περιορισμού των εμποδίων που προκαλούν στο εμπόριο οι απαιτήσεις επισήμανσης. Συνεπώς, είναι επιθυμητή η αμοιβαία αναγνώριση προαιρετικών συστημάτων επισήμανσης με χώρες εκτός ΕΕ, πιθανόν επί τη βάση κριτηρίων τα οποία θα πρέπει να επεξεργαστεί η Επιτροπή ΤΕΕ του ΠΟΕ.
- 77 Η καλή διαβίωση των ζώων περιλαμβάνεται σε μερικά μόνον από τα υπάρχοντα συστήματα επισήμανσης που αφορούν τις μεθόδους παραγωγής (π.χ. στο βιολογικό σήμα της Κοινότητας). Η διάσταση αυτή πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω – και πάλι με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων πλευρών σε όλα τα στάδια.

²⁷ Βλ. για παράδειγμα το σήμα “Free farmed label” στις ΗΠΑ. Ιστότοπος: www.freefarmed.org
²⁸ Βλ. για παράδειγμα το Εθνικό Πρόγραμμα Βιολογικής Γεωργίας των ΗΠΑ στο Διαδίκτυο: <http://www.ams.usda.gov/nop/index.htm>

ΑΜΕΣΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ – ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΚΓΠ

- 78 Η μεταρρύθμιση των κοινών γεωργικών πολιτικών που προβλέπεται από την Ατζέντα 2000 ακολουθεί την τάση για μέτρα περισσότερο προσανατολισμένα προς την αγορά που αποσυνδέουν τις επιδοτήσεις από την παραγωγή. Τον Ιούλιο 2002, η Επιτροπή ενέκρινε την ενδιάμεση αναθεώρηση της Ατζέντας 2000, τοποθετώντας την στο ευρύτερο πλαίσιο της πρόσφατης δημόσιας συζήτησης για την ΚΓΠ και το μέλλον της²⁹. Οι πολίτες της Ευρώπης δεν επιθυμούν πλέον συστήματα που ενθαρρύνουν τη μεγαλύτερη παραγωγή τροφίμων αποκλείοντας άλλες προτεραιότητες. Αντίθετα, η γεωργία θεωρείται ότι διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο για άλλους ζωτικής σημασίας στόχους της κοινωνίας, όπως η ασφάλεια και η ποιότητα των τροφίμων, η καλή διαβίωση των ζώων, η προστασία του περιβάλλοντος, η αειφορία, η ανάπτυξη της υπαίθρου και η διατήρηση του τοπίου. Όλο και περισσότερο, γίνεται αποδεκτό ότι πρέπει να προωθούνται οι ευρύτεροι αυτοί στόχοι, αλλά οι υπάρχοντες μηχανισμοί της αγοράς δεν επιτρέπουν πάντοτε την κάλυψη του συναφούς κόστους, πράγμα που έχει αναπόδραστες συνέπειες στην ανταγωνιστικότητα της γεωργίας. Οι αγρότες ισχυρίζονται ότι πρέπει να αποζημιώνονται για ενδεχόμενη απώλεια ανταγωνιστικότητας λόγω αυστηρότερων προτύπων διαβίωσης των ζώων.
- 79 Οι αποφάσεις που ελήφθησαν στη Ντόχα το Νοέμβριο 2001 διασφαλίζουν πλήρως τα δικαιώματα των κυβερνήσεων να λαμβάνουν μέτρα ανάλογου περιεχομένου, τα οποία κρίνουν απαραίτητα για την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών τους.
- 80 Μια από τις προτεραιότητες της Κοινότητας είναι συνεπώς να προσδιορίσει αυτόν τον "πολυλειτουργικό" ρόλο της γεωργίας και να βρει τον κατάλληλο τρόπο ώστε να λειτουργήσει υπό συνθήκες αειφορίας. Όσον αφορά τις επιπτώσεις της καλής διαβίωσης των ζώων για το διεθνές εμπόριο, η ανακατανομή ιδίως χρηματοδοτικών πόρων θα μπορούσε να συμβάλει στη διατήρηση του κεκτημένου και στη στήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης του επιπέδου προστασίας. Επιπλέον, η επιβολή "ορθών γεωργικών πρακτικών", όπως αυτές σκιαγραφούνται στην ενδιάμεση αναθεώρηση της ΚΓΠ, θα προωθήσει την υποστήριξη προς υποχρεωτικά πρότυπα που καλύπτουν και την καλή διαβίωση των ζώων.
- 81 Όσον αφορά μελλοντικές πρωτοβουλίες, η πρόταση που υπέβαλε η ΕΕ προς τον ΠΟΕ τον Ιούνιο 2000 υπογράμμισε τη δυνατότητα άμεσων πληρωμών προς τους παραγωγούς για την κάλυψη του κόστους που προκαλούν τα αυστηρότερα πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων. Ένα παράδειγμα αυτής της αύξησης του κόστους παραγωγής περιγράφεται στην προαναφερθείσα μελέτη³⁰ για την παραγωγή αυγών, η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα αυστηρότερα πρότυπα καλής διαβίωσης των ωοπαραγωγών ορνίθων που εγκρίθηκαν πρόσφατα στην ΕΕ θα οδηγήσουν σε υψηλότερο κόστος σε σύγκριση με τους εμπορικούς εταίρους τρίτων χωρών.

²⁹ Com (2002)394 τελικό
³⁰ Βλ. υποσημείωση 25

- 82 Η Επιτροπή θεωρεί εύλογο η αντιστάθμιση για το επιπλέον κόστος αυτού του είδους να εξαιρείται από τις δεσμεύσεις μείωσης των επιδοτήσεων, εφόσον αποδεικνύεται σαφώς ότι αυτό το επιπλέον κόστος απορρέει άμεσα από τα εν λόγω αυστηρότερα πρότυπα και συνεπώς δεν έχει, ή έχει αμελητέες, στρεβλωτικές επιπτώσεις στο εμπόριο. Η πρωτοβουλία αυτή σέβεται πλήρως την αρχή που συμφωνήθηκε στη Ντόχα ότι η δέσμευση για τη μεταρρύθμιση του συστήματος εμπορίας γεωργικών προϊόντων συνοδεύεται από τη δέσμευση αναγνώρισης μη εμπορικών ανησυχιών, και ότι, συνεπώς, η μεταρρύθμιση της στήριξης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων πρέπει να επιτρέπει συνοδευτικά μέτρα που δεν στρεβλώνουν, ή στρεβλώνουν σε αμελητέο βαθμό, το εμπόριο. Είναι σαφές ότι οποιεσδήποτε λύσεις εξευρεθούν στον τομέα αυτό για την αντιμετώπιση των ανησυχιών μιας χώρας, δεν θα πρέπει να δημιουργούν προβλήματα στις υπόλοιπες.
- 83 Μια σαφής δυσκολία έγκειται στην επισήμανση και την ποσοτικοποίηση του επιπλέον κόστους που οφείλεται σε νομοθετικές απαιτήσεις σχετικές με την καλή διαβίωση των ζώων. Πρέπει να ληφθεί υπόψη η έκταση στην οποία το κόστος αυτό αντισταθμίζεται από τις υψηλότερες τιμές που καταβάλλουν οι καταναλωτές. Υπάρχουν και άλλες εναλλακτικές δυνατότητες εκτός από την άμεση αποζημίωση, όπως ενισχύσεις για επενδύσεις αναβάθμισης των εγκαταστάσεων μέσω των διαρθρωτικών ταμείων και των ταμείων ανάπτυξης της υπαίθρου. Προς το σκοπό αυτό, μπορεί να παρασχεθεί επίσης εθνική χρηματοδότηση, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι σχετικές διατάξεις περί κρατικών ενισχύσεων.
- 84 Στην προοπτική αυτή, πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην αξιολόγηση των επιπτώσεων των μέτρων καλής διαβίωσης των ζώων στο κόστος των τελικών προϊόντων. Μια άλλη πτυχή που πρέπει να εξεταστεί είναι η μορφή των πληρωμών προς τους αγρότες που θα εφαρμόζουν πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων αυστηρότερα από τις υποχρεωτικές απαιτήσεις. Διεξάγονται κάποιες μελέτες, αλλά δεν διαθέτουμε ακόμα αξιόπιστες οικονομικές παραμέτρους στον τομέα αυτό. Συνεπώς, η Κοινότητα πρέπει να καταβάλει προσπάθειες για την ανάπτυξη μοντέλων αποτίμησης του επιπλέον κόστους των απαιτήσεων καλής διαβίωσης των ζώων, αρχίζοντας από τα πλέον εντατικά συστήματα εκτροφής, όπως εκείνα των χοίρων και των πουλερικών.
- 85 Επιπλέον, ο προσδιορισμός του κόστους και της μορφής των πληρωμών προς τους αγρότες θα διευκρινίσει πιθανότατα τη θέση της ΕΕ στις διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ.

- 86 Τα οφέλη της προτεινόμενης ενδιάμεσης αναθεώρησης είναι σημαντικά: ιδίως η άμεση αντιστάθμιση θα αυξήσει την αποδοχή υψηλότερων προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων από τους ίδιους τους παραγωγούς. Μια θετική στάση των παραγωγών θα οδηγήσει σε ταχύτερη αποδοχή των αυστηρότερων προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων. Η εισαγωγή της ασφάλειας των τροφίμων και της υγείας και καλής διαβίωσης των ζώων σε αλληλεπίδραση, καθώς και η συστηματική παρακολούθησή τους μέσω του πλαισίου ελέγχου γεωργικών εκμεταλλεύσεων θα βελτιώσει τη διαφάνεια και θα προκαλέσει μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στους καταναλωτές. Αφής στιγμής διαδοθούν ευρύτερα τα σύγχρονα συστήματα παραγωγής, οι χρησιμοποιούμενες πρακτικές διαχείρισης θα αναπτυχθούν περαιτέρω. Αυτό θα έχει θετικές παρενέργειες για όλα τα συναφή θέματα, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας των τροφίμων και της υγείας των ζώων, εφόσον οι συνθήκες υγιεινής, για παράδειγμα, αποτελούν το συνδετικό κρίκο μεταξύ τους. Επιπλέον, η ενδιάμεση αναθεώρηση προβλέπει ότι η αποσύνδεση θα ενθαρρύνει τους αγρότες να ανταποκρίνονται στις ενδείξεις της αγοράς οι οποίες προκαλούνται από τα αιτήματα των καταναλωτών και από ποσοτικής υφής κίνητρα πολιτικής.
- 87 Οι προτάσεις της ενδιάμεσης αναθεώρησης θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση ανησυχιών των πολιτών, για παράδειγμα σχετικά με την καλή διαβίωση των ζώων. Η δυναμική διαμόρφωση θα επιτρέψει τη μεταστροφή προς αυξημένη παροχή δημόσιων αγαθών, όπως περιβαλλοντικών υπηρεσιών και καλής διαβίωσης των ζώων, καθώς προς μέτρα που θα εστιάζονται στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου.
- 88 Επιπλέον, η ευρεία εφαρμογή προηγμένων προτύπων μπορεί να οδηγήσει σε σθεναρότερη υπεράσπιση των πτυχών που αφορούν την καλή διαβίωση των ζώων εκ μέρους του γεωργικού τομέα σε διεθνές επίπεδο.
- 89 Σε μεταγενέστερο στάδιο, θα πρέπει να προσδιοριστεί ποια μέτρα απαιτούν αντιστάθμιση και σε ποιον πρέπει να καταβληθεί. Στο πλαίσιο αυτό, θα χρειαστεί να ληφθούν πολιτικά ευαίσθητες αποφάσεις.
- 90 Όλες οι άμεσες πληρωμές προς παραγωγούς πρέπει να αιτιολογούνται στο πλαίσιο της Συμφωνίας του ΠΟΕ για τη Γεωργία. Το αποκαλούμενο “πράσινο κουτί” είναι το σημείο διεπαφής για την εξέταση εσωτερικών συστημάτων στήριξης που αφορούν στόχους της κοινωνίας. Θα απαιτηθούν διαπραγματεύσεις με τους εμπορικούς εταίρους μας. Η Επιτροπή έχει ήδη κάνει ένα πρώτο βήμα με την υποβολή ενός μη εγγράφου για θέματα “πράσινου κουτιού” κατά την ειδική σύνοδο της Επιτροπής Γεωργίας το Σεπτέμβριο 2001. Το βήμα αυτό πρέπει να ακολουθηθεί από ενεργό διατήρηση στενής σχέσης με όλους τους άλλους τομείς δράσης που περιγράφονται στην παρούσα έκθεση.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ 1

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΚΑΛΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΣΕ 30 ΧΩΡΕΣ - ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΔΟΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η Επιτροπή ήλθε σε επαφή με **106 τρίτες χώρες, 73 από τις οποίες απάντησαν, αλλά μόνον 30** έδωσαν πληροφορίες που αφορούν άμεσα την έρευνα. Οι πληροφορίες αυτές απεικονίζονται στον ακόλουθο πίνακα ως εξής:

1. **Νόμος περί καλής διαβίωσης (ή προστασίας) των ζώων:** διαθέτει η χώρα κάποιο νόμο πλαίσιο περί καλής διαβίωσης (ή προστασίας) των ζώων (δηλ. μια νομοθετική πράξη που να καλύπτει όλα τα ζώα – συμπεριλαμβανομένων των ζώων συντροφιάς και των ζώων που εκτρέφονται για επιστημονικούς σκοπούς – αλλά που συνήθως δεν περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για τις μεθόδους εκτροφής των ζώων, π.χ. για την πυκνότητα ζωικού κεφαλαίου);
2. **ζώα σε εκτροφεία:** υπάρχουν κάποιοι κανόνες για την εκτροφή των ζώων και, αν ναι, έχουν τη μορφή (δεσμευτικής) νομοθεσίας ή (προαιρετικών) κατευθυντηρίων γραμμών/κωδίκων συμπεριφοράς;
3. **μεταφορά των ζώων:** υπάρχουν κανόνες και, αν ναι, πρόκειται για (δεσμευτική) νομοθεσία ή (προαιρετικές) κατευθυντήριες γραμμές/κώδικες συμπεριφοράς;
4. **θανάτωση των ζώων:** υπάρχουν κανόνες και, αν ναι, πρόκειται για (δεσμευτική) νομοθεσία ή (προαιρετικές) κατευθυντήριες γραμμές/κώδικες συμπεριφοράς;

Χρήσιμες πληροφορίες που δόθηκαν όσον αφορά τους κανόνες προστασίας των ζώων (1999)

ΧΩΡΑ	Νόμος περί καλής διαβίωσης των ζώων;	ζώα σε εκτροφεία:	μεταφορά των ζώων:	Σφαγή των ζώων:
(1) Αργεντινή			x	X
(2) Αυστραλία		●	●	X
(3) Μποτσουάνα				●
(4) Βουλγαρία				X
(5) Καναδάς		●	●	X
(6) Πράσινο Ακρωτήριο			●	X
(7) Χιλή			●	
(8) Κροατία	ναι	x	x	X
(9) Κύπρος		●	x	X
(10) Τσεχία		x	x	X
(11) Εσθονία	ναι	●	x	X
(12) Χονγκ Κονγκ	ναι			X
(13) Ουγγαρία	ναι	●	x	X
(14) Ινδία	ναι	●		
(15) Ιαπωνία		●	●	X
(16) Λετονία		x	x	X

ΧΩΡΑ	Νόμος περί καλής διαβίωσης των ζώων;	ζώα σε εκτροφεία:	μεταφορά των ζώων:	Σφαγή των ζώων:
(17) Λιθουανία	ναι	x	x	X
(18) Μάλτα	ναι		x	X
(19) Μεξικό			●	●
(20) Ναμίμπια		●	●	●
(21) Νέα Ζηλανδία	ναι	●	x	X
(22) Νορβηγία	ναι	x	x	X
(23) Φιλιππίνες	ναι			
(24) Πολωνία	ναι	x	x	X
(25) Σλοβακία	ναι	●	x	X
(26) Σλοβενία	ναι	x	x	X
(27) Νότιος Αφρική		●	●	X
(28) Σουαζιλάνδη			●	X
(29) Ελβετία	ναι	x	x	X
(30) Η. Π. Α.	ναι	●	●	X

X = νομοθεσία, ● = κατευθυντήριες γραμμές ή κώδικες συμπεριφοράς

(Αν υπάρχουν και τα δύο, δίδεται προβάδισμα στη νομοθεσία.)

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ 2

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΕΚΤΡΟΦΗΣ

Το Συμβούλιο της Ευρώπης, το οποίο ιδρύθηκε το 1949, έχει 43 χώρες μέλη, στις οποίες περιλαμβάνονται και τα 15 κράτη μέλη της ΕΕ.

Στη διάρκεια λειτουργίας του, έχει εκπονήσει, και συνεχίζει να αναπτύσσει, πέντε συμβάσεις για διάφορες πτυχές της καλής διαβίωσης των ζώων. Οι συμβάσεις που αφορούν την προστασία των ζώων *εκτροφής* είναι οι εξής:

- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των ζώων κατά τις διεθνείς μεταφορές (Παρίσι, 13/12/68),
- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των ζώων στα εκτροφεία (Στρασβούργο, 10/03/76),
- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των ζώων που προορίζονται για σφαγή (Στρασβούργο, 10/05/79).

Η δεύτερη από αυτές ("για την προστασία των ζώων στα εκτροφεία") περιλαμβάνει ειδικές συστάσεις για την προστασία των κυριότερων ειδών ζώων που εκτρέφονται στην Ευρώπη. Η οδηγία 98/58/ΕΚ είχε ως συγκεκριμένο στόχο να υλοποιήσει τις αρχές που περιλαμβάνει η Σύμβαση και να εξασφαλίσει την ομοιόμορφη εφαρμογή τους σε ολόκληρη την ΕΕ.

Μέχρι σήμερα, η Σύμβαση αυτή, όπως και η Σύμβαση για τα ζώα που προορίζονται για σφαγή, έχουν επικυρωθεί από την ίδια την Κοινότητα, ενώ το 2001, το Συμβούλιο εξουσιοδότησε την Επιτροπή να διαπραγματευθεί, εξ ονόματος της Κοινότητας, τροποποιημένη εκδοχή της Σύμβασης για την προστασία των ζώων κατά τις διεθνείς μεταφορές.

Στον ακόλουθο πίνακα, εμφανίζεται ποιες από τις τρεις Συμβάσεις έχουν υπογράψει τα υπόλοιπα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Χώρες εκτός ΕΕ και συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ζώων

Χώρα εκτός ΕΕ μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης	Σύμβαση για την προστασία των ζώων στα εκτροφεία	Σύμβαση για την προστασία κατά τις διεθνείς μεταφορές	Σύμβαση για την προστασία των ζώων που προορίζονται για σφαγή
Βοσνία - Ερζεγοβίνη	X		X
Κροατία	X		X
Κύπρος	X	X	
Τσεχία	X	X	
Ουγγαρία			
Ισλανδία	X	X	
Π.Γ.Δ.Μ.	X		X
Μάλτα	X		
Νορβηγία	X	X	X
Ρουμανία		X	
Ρωσική Ομοσπονδία		X	
Σλοβενία	X		X
Ελβετία	X	X	X
Τουρκία		X	
Γιουγκοσλαβία	X		X

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ 3

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΖΩΝΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΖΩΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΠΕΡΙ ΚΑΛΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Το παρόν Προσάρτημα περιέχει στοιχεία για τα εμπορικά ρεύματα με τρίτες χώρες, τα οποία πρέπει να συνδυαστούν με τις πληροφορίες που δόθηκαν για τη νομοθεσία. Περιέχει επίσης στοιχεία για τις μεταβολές των γεωργικών δομών στην ΕΕ. Παρουσιάζονται συνοπτικά στοιχεία για το εμπόριο μη ζωικών γεωργικών προϊόντων (όπως τα σιτηρά), ούτως ώστε να αποδειχθεί η σημασία που έχει το εμπόριο ζωικών προϊόντων για τον όλο τομέα.

Εμπόριο και σφαγή ζώντων ζώων στην ΕΕ (2000) (*)						
Είδος		Εμπόριο ζώντων ζώων στην ΕΕ				Σφαγές στην ΕΕ (β)
		Σύνολο εμπορίου (α)	Ενδοκοινοτικό	Εισαγωγές	Εξαγωγές	
Βοοειδή	<u>ζώα</u>	<u>3.767.369</u>	<u>2.965.784</u>	<u>501.401</u>	<u>300.184</u>	<u>26.847.000</u>
	τόνοι	975.506	740.101	62.931	172.474	7.393.343
Χοίροι	<u>ζώα</u>	<u>11.957.246</u>	<u>11.869.227</u>	<u>57.247</u>	<u>30.772</u>	<u>203.021.000</u>
	τόνοι	579.582	576.945	1.157	1.480	17.563.320
Αιγοπρόβατα	<u>ζώα</u>	<u>4.193.501</u>	<u>2.567.720</u>	<u>1.564.951</u>	<u>60.830</u>	<u>77.585.000</u>
	τόνοι	110.741	76.973	30.730	3.038	1.954.000
Ιπποειδή	<u>ζώα</u>	<u>212.935</u>	<u>65.028</u>	<u>138.309</u>	<u>9.598</u>	<u>359.000</u>
	τόνοι	95.748	25.545	63.996	6.207	84.347
ΣΥΝΟΛΟ τόνοι		1.761.577	1.419.564	158.815	183.199	26.995.010

Πηγές: EUROSTAT

(*) Ο πίνακας απεικονίζει τον αριθμό ζώντων ζώων που μεταφέρονται σε απόσταση 50 χλμ δυνάμει της κοινοτικής νομοθεσίας για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά.

**Αξία εισαγωγών ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων από τρίτες χώρες
- Μέσος όρος περιόδου 1992/2001 σε 1000 ECU -**

	Ζώντα ζώα	Κρέας	Γαλακτοκομικά και αυγά	Σύνολο
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΟΣ ΕΕ	646.155	2.611.365	960.659	4.218.180
Νέας Ζηλανδία	2.080	648.680	222.478	873.238
Ουγγαρία	71.817	293.362	20.772	385.951
Βραζιλία	411	378.310	751	379.473
Αργεντινή	3.652	329.160	35.708	368.519
Πολωνία	139.078	114.734	33.005	286.816
ΗΠΑ	157.605	88.736	17.934	264.275
Ελβετία	5.376	8.390	198.860	212.626
Αυστραλία	6.808	119.501	44.887	171.196
Ουρουγουάη	572	99.774	5.807	106.153
Ταϊλάνδη	50	98.495	470	99.014
Ελβετία	4.658	1.710	87.266	93.634
Κίνα	5.667	45.981	37.527	89.175
Καναδάς	11.589	29.607	35.303	76.499
Τσεχική Δημοκρατία	23.872	15.313	23.337	62.522
Η.Α.Εμιράτα	54.302	21	118	54.441
Ρουμανία	34.718	4.667	7.462	46.847
Μποτσουάνα	98	44.552	5	44.654
Βουλγαρία	5.169	31.066	7.580	43.815
Λοιπές χώρες	118.634	259.306	181.389	559.329

Πηγές: EUROSTAT

Ανάλυση αξίας εισαγωγών ορισμένων ζωικών προϊόντων από τρίτες χώρες – Μέσος όρος περιόδου 1992/2001 σε 1000 ECU

	Βόειο κρέας νωπό	Βόειο κρέας κατεψυγμένο	Χοίρειο κρέας	Κρέας αιγοπροβάτων	Κρέας ίππων και συναφή	Παραπροϊόντα σφαγίων	Κρέας Πουλερικών	αλατισμένο ή αποξηραμένο κρέας	Αυγά με το κέλυφος	Αυγά εκτός κελύφους	ΣΥΝΟΛΟ
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΟΣ ΕΕ	494.624	295.338	85.539	645.473	196.614	67.194	493.716	102.047	26.126	6.325	2.412.996
Νέα Ζηλανδία	1.788	11.327	300	554.035	1.063	22.361	34	2	0	0	590.909
Βραζιλία	60.884	139.415	24	58	21.405	5.095	104.079	46.908	161	53	378.081
Αργεντινή	195.584	46.917	5	3.720	57.562	10.487	1.093	87	0	68	315.524
Ουγγαρία	10.019	2.468	55.396	3.020	585	1.090	194.831	371	1.577	138	269.496
Αυστραλία	30.715	5.119	10.567	50.919	7.135	9.434	15	15	4	8	113.930
ΗΠΑ	12.434	2.800	10.084	122	52.140	7.697	2.137	210	9.403	2.719	99.746
Ταϊλάνδη	1	23	0	1	5	0	53.580	44.775	83	105	98.574
Ουρουγουάη	34.026	36.576	7	11.852	10.689	5.148	90	2	0	1	98.390
Πολωνία	4.488	5.670	1.089	155	13.575	858	65.292	86	86	18	91.318
Μποτσουάνα	27.875	16.674	0	0	0	0	0	0	5	0	44.553
Καναδάς	1.236	203	80	5	26.046	1.623	337	10	8.623	327	38.489
Ναμίμπια	30.164	7.805	0	9	0	0	0	0	278	0	38.257
Ζιμπάμπουε	24.361	7.030	0	0	0	11	0	0	11	0	31.413
Βουλγαρία	33	11	144	10.845	0	14	19.279	24	26	553	30.929
Λοιπές χώρες	61.017	13.300	7.844	10.732	6.410	3.376	52.949	9.555	5.869	2.335	173.387

Πηγές: EUROSTAT

Ισοζύγιο προσφοράς – χοίρειο κρέας					
	1 000 τόνοι ⁽¹⁾				% ΕΠΜ
	1997	1998	1999	2000	2000 1999
1	2	3	4	5	6
Ακαθάριστη εγχώρια παραγωγή	16 290	17 657	18 065	17 564	-2.8
Εισαγωγές – ζώντα ζώα	6.8	16.7	1.2	0.7	-39.6
Εξαγωγές – ζώντα ζώα	21.0	12.2	27.9	0.5	-98.1
Ενδοκοινοτικό εμπόριο	291	386	501	343	-31.6
Χρησιμοποιούμενη παραγωγή	16 276	17 662	18 038	17 564	-2.6
Μεταβολή αποθεμάτων	3	161	4	0	x
Εισαγωγές	70	44	68	48	-28.4
Εξαγωγές	948	1 139	1 524	1 260	-17.4
Ενδοκοινοτικό εμπόριο	3 583	3 861	3 957	2 928	-26.0
Εγχώρια χρήση (σύνολο)	15 178	16 227	16 350	16 384	0.2
Ακαθάριστη κατανάλωση ανά χγρ/κεφαλή/έτος	40.8	43.3	43.4	43.5	0.2
Αυτάρκεια (%)	107.3	108.8	110.5	107.2	-3.0

⁽¹⁾ Βάρος σφαγίων

Παγκόσμια παραγωγή και ακαθάριστη εγχώρια παραγωγή των κυριότερων χωρών παραγωγής ή εξαγωγής χοιρείου κρέατος

	%				1 000 τόνοι				% ΕΠΜ <u>2000</u> <u>1999</u>
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Κόσμος	100.0	100.0	100.0	100.0	82 146	87 647	89 867	90 909	1.2
- ΕΕ-15	19.8	20.1	20.1	19.3	16 249	17 636	18 026	17 564	-2.6
- Λ.Δ. της Κίνας	45.2	45.5	45.7	47.4	37 155	39 899	41 048	43 058	4.9
- ΗΠΑ	9.5	9.8	9.7	9.4	7 835	8 623	8 758	8 532	-2.6
- Ρωσία	1.9	1.7	1.7	1.4	1 546	1 505	1 485	1 250	-15.8
- Πολωνία	2.4	2.3	2.3	2.1	1 981	2 026	2 043	1 900	-7.0
- Ιαπωνία	1.6	1.5	1.4	1.4	1 283	1 286	1 277	1 270	-0.5
- Βραζιλία	1.8	1.9	1.9	2.0	1 518	1 652	1 752	1 804	3.0
- Καναδάς	1.5	1.6	1.7	1.7	1 257	1 390	1 562	1 525	-2.4
- Ρουμανία	0.8	0.7	0.7	0.7	667	620	610	626	2.6
- Ουγγαρία	0.7	0.6	0.7	0.7	581	569	664	664	0.0

Πηγή: ΟΤΓ

Μεταβολή στη δομή των μονάδων εκτροφής χοίρων, ανά κράτος μέλος

	ΕΕ-15	Βέλγιο	Λανία	Γερμανία	Ελλάδα	Ισπανία	Γαλλία	Ιρλανδία	Ιταλία	Λουξεμ- βούργο	Κάτω Χώρες	Αυστρία	Πορτογα- λία	Φινλανδία	Σουηδία	Ηνωμένο Βασίλειο
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Εκμετάλλευση (x 1 000)																
1993	1 552	15	27	294	51	440	106	3	273	1	27	125	150	11	12	17
1995	1 276	13	21	239	23	301	90	3	280	1	22	112	139	7	11	13
1997	1 152	12	19	205	21	285	78	2	250	1	21	100	130	6	8	14
1999	:	11	15	:	:	236	:	:	252	0	16	86	130	5	6	12
% ΕΠΙΜ <u>1999</u> 1993	x	-5.2	-9.8	x	x	-10.4	x	x	-1.3	x	-8.7	-6.2	-2.4	-13.1	-11.6	-5.8
% ΕΠΙΜ <u>1999</u> 1997	x	-4.4	-11.8	x	x	-9.4	x	x	0.4	x	-13.6	-7.5	0.0	-9.1	-14.4	-7.7
Ζώα (x 1 000)																
1993	121 227	7 165	11 568	26 486	1 144	18 188	14 291	1 487	8 348	72	14 964	2 822	2 665	1 381	2 777	7 869
1995	117 812	7 268	11 084	24 674	916	18 126	14 531	1 542	8 063	68	14 398	3 706	2 402	1 394	2 305	7 335
1997	121 954	7 313	11 383	24 250	939	19 556	15 473	1 717	8 281	74	15 189	3 680	2 365	1 444	2 351	7 939
1999	:	7 706	11 626	:	:	22 418	:	:	8 414	84	13 567	3 433	2 350	1 493	2 115	7 010
% ΕΠΙΜ <u>1999</u> 1993	x	1.2	0.1	x	x	3.5	x	x	0.1	2.6	-1.6	3.3	-2.1	1.3	-4.5	-1.9
% ΕΠΙΜ <u>1999</u> 1997	x	2.6	1.1	x	x	6.8	x	x	0.8	6.3	-5.6	-3.5	-0.3	1.7	-5.3	-6.2

Μέσος αριθμός ζώων ανά εκμετάλλευ ση																
1993	78.1	477.7	428.4	90.1	22.4	41.3	135.0	495.7	30.6	107.6	554.2	22.6	17.8	125.5	231.4	462.9
1995	92.3	557.3	517.5	103.1	39.1	60.2	161.5	514.1	28.8	121.8	643.1	33.1	17.2	189.4	214.4	545.1
1997	105.8	629.1	604.7	118.1	44.7	68.7	198.5	858.5	33.1	138.1	722.9	36.6	18.2	239.1	277.0	557.4
1999	x	703.2	750.9	x	x	95.0	x	x	33.4	187.6	825.9	39.8	18.1	307.0	351.7	573.5

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Eurostat

Παγκόσμια παραγωγή και εμπόριο των κυριότερων γεωργικών προϊόντων το 1999 – Το μερίδιο της ΕΕ στην παγκόσμια αγορά

	Παγκόσμια παραγωγή (1 000 τόνοι)	Παγκόσμιο εμπόριο ⁽¹⁾ (1 000 τόνοι)	Ποσοστό παραγωγής που διατέθηκε στο εμπόριο (%) (3/2) x 100	% του παγκοσμίου εμπορίου		
				που εισήχθη στην ΕΕ	που εξήχθη από την ΕΕ	Καθαρό μερίδιο της ΕΕ στο παγκόσμιο εμπόριο ⁽²⁾ (6-5)
1	2	3	4	5	6	7
Σιτηρά συνολικά (εκτός όρυζας) ⁽³⁾	1 468 979	205 035	14.0	3.0	13.1	10.2
από τα οποία: - σίτος συνολικά	586 422	106 337	18.1	3.1	15.1	12.0
Κτηνοτροφικά σιτηρά (εκτός όρυζας) ⁽³⁾	882 556	98 698	11.2	2.8	11.0	8.2
από τα οποία - αραβόσιτος	605 016	69 451	11.5	3.2	0.2	-3.0
Ελαιούχοι σπόροι (παραγόμενο βάρος)	329 482	55 651	16.9	34.4	3.5	-30.9
από τους οποίους - σόγια	157 783	38 771	24.6	35.9	0.1	-35.8
Οίνος	28 405	2 670	9.4	24.3	41.5	17.1
Ζάχαρη	134 062	39 249	29.3	4.5	13.3	8.8
Γάλα συνολικά	481 997	709	0.1	6.7	20.2	13.5
Βούτυρο	7 031	782	11.1	16.4	20.5	4.1
Τυρί	16 092	1 234	7.7	13.0	31.9	18.9
Γάλα σε σκόνη (αποβουτυρωμένο και πλήρες)	5 905	2651	44.9	3.2	32.0	28.8
Κρέας συνολικά (εκτός παραπροϊόντων σφαγίων)	228 547	16 028	7.0	7.6	20.4	12.8
από το οποίο: - βοοειδών	56 196	5 572	9.9	7.1	16.7	9.6
- χοίρων	88 838	3 177	3.6	2.4	41.6	39.2
- πουλερικών	65 109	6 363	9.8	5.8	15.7	9.9
Αυγά	53 823	469	0.9	1.8	27.6	25.8

⁽¹⁾ Εξαγωγές (εκτός ενδοκοινοτικού εμπορίου) και εκτός μεταποιημένων προϊόντων.

⁽²⁾ Καθαρό ισοζύγιο εμπορίου ΕΕ/παγκοσμίου εμπορίου.

⁽³⁾ Σιτηρά ως σπόροι, εκτός μεταποιημένων προϊόντων.

Πηγές: ΟΤΓ

Παγκόσμια παραγωγή και παραγωγή των κυριότερων χωρών παραγωγής/εξαγωγής βοείου και μοσχαρίσιου κρέατος ⁽¹⁾

	%				1 000 t				% ΕΠΜ
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	<u>2000</u> 1999
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Κόσμος	100,0	100,0	100,0	100,0	55 309	55 078	55 962	57 170	2,2
- ΕΕ-15	13,9	13,4	13,8	12,9	7 896	7 657	7 697	7 401	- 3,8
- ΗΠΑ	20,1	20,2	21,6	21,5	11 714	11 803	12 123	12 311	1,6
- Ρωσία	4,1	3,8	4,0	3,7	2 394	2 247	1 868	2 126	13,8
- Βραζιλία	9,0	9,1	11,1	11,3	5 921	5 794	6 182	6 460	4,5
- Αργεντινή	0,0	4,0	4,7	5,1	2 712	2 452	2 653	2 900	9,3
- Ουρουγουάη	0,8	0,8	0,8	0,8	454	449	458	453	- 1,1
- Αυστραλία	3,8	3,8	3,6	3,5	1 810	1 955	2 011	1 988	- 1,1
- Νέα Ζηλανδία	1,1	1,0	1,0	1,1	646	634	561	623	11,1
- Λ.Δ. της Κίνας	7,3	7,6	8,4	8,8	4 105	4 485	4 711	5 023	6,6
- Καναδάς	2,6	2,7	2,2	2,2	1 076	1 148	1 238	1 260	1,8
- Μεξικό	2,5	2,8	2,5	2,5	1 340	1 380	1 401	1 415	1,0
- Κολομβία	1,2	1,2	1,3	1,3	763	766	724	754	4,1
- Πολωνία	0,8	0,8	0,7	0,6	429	430	385	341	- 11,4
- Ινδία	2,4	2,4	2,5	2,5	1 378	1 401	1 421	1 442	1,5
- Ιαπωνία	0,9	0,9	0,9	0,9	530	529	540	534	- 1,1
- Νότιος Αφρική	0,8	1,1	0,9	1,0	484	518	553	590	6,7
- Ελβετία	0,3	0,3	0,3	0,2	152	147	146	131	- 10,3
- Ουγγαρία	0,1	0,1	0,1	0,1	55	47	45	45	0,0
- Νορβηγία	0,2	0,2	0,2	0,2	89	91	91	93	2,2

⁽¹⁾ Καθαρή παραγωγή

Πηγές: ΟΤΓ και άλλοι διεθνείς οργανισμοί (ΓΣΔΕ)

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ 4

ΤΟ ΔΓΕ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Το Διεθνές Γραφείο Επιζωοτιών (ΔΓΕ) είναι διακυβερνητικός οργανισμός που έχει συσταθεί δυνάμει της Διεθνούς Συμφωνίας της 25^{ης} Ιανουαρίου 1924, την οποία υπέγραψαν αρχικά 28 χώρες στο Παρίσι. Τον Μάιο 2001, το ΔΓΕ είχε συνολικά 158 μέλη.

Λειτουργεί υπό τη διοίκηση και την εποπτεία Διεθνούς Επιτροπής στην οποία συμμετέχουν αντιπρόσωποι διορισμένοι από τις συμβαλλόμενες κυβερνήσεις – στην ισότιμη βάση ενός αντιπροσώπου ανά χώρα. Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον μια φορά ετησίως.

Ορισμένες τρίτες χώρες ανέφεραν ως κύριες απαιτήσεις καλής διαβίωσης των ζώων τις συστάσεις του ΔΓΕ για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο ισχύων *Διεθνής Κώδικας Υγείας των Ζώων* του ΔΓΕ (10^η έκδοση – 2001) περιλαμβάνει κεφάλαιο αφιερωμένο ειδικά στην προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά.

Ο Κώδικας του ΔΓΕ περιέχει κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις για τις εξής πτυχές:

- γενικές αρχές που πρέπει να τηρούνται σε όλες τις μορφές μεταφοράς,
- ειδικά ζητήματα ανάλογα με τις μεθόδους μεταφοράς,
- γενικές συστάσεις για τις αεροπορικές μεταφορές.

ΨΗΦΙΣΜΑ αριθ. ΙΑ

Εντολή προς το ΔΓΕ για θέματα καλής διαβίωσης των ζώων

(Εγκρίθηκε από τη Διεθνή Επιτροπή του ΔΓΕ στις 29 Μαΐου 2002)

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΕΞΗΣ

Κατά την 68^η Γενική Σύνοδο του Μαΐου 2000, η Διεθνής Επιτροπή εξέτασε και ενέκρινε το Τρίτο Στρατηγικό Σχέδιο του ΔΓΕ.

Κατά την 69^η Γενική Σύνοδο του Μαΐου 2001, η Διεθνής Επιτροπή ενέκρινε το Πρόγραμμα Εργασίας του Γενικού Διευθυντή σχετικά με την υλοποίηση των συστάσεων του Τρίτου Στρατηγικού Σχεδίου για την περίοδο 2001–2005. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Εργασίας, ιδιαίτερη προσοχή στους νέους τομείς που επισημαίνονται στο Τρίτο Στρατηγικό Σχέδιο.

Στη συνεδρίασή της από 2 έως 4 Απριλίου 2002, μια ad hoc ομάδα του ΔΓΕ για την καλή διαβίωση των ζώων εκπόνησε συστάσεις προς τη Διεθνή Επιτροπή σχετικά με το εύρος της ανάμιξης του ΔΓΕ στον τομέα της καλής διαβίωσης των ζώων, τις προτεραιότητες του ΔΓΕ και ένα modus operandi.

Η ομάδα ad hoc επεσήμανε το 75ετές ιστορικό επιτυχιών του ΔΓΕ ως διεθνούς οργανισμού αναφοράς για την υγεία των ζώων με παγιωμένη υποδομή και διεθνή αναγνώριση. Αναγνωρίζοντας τον ουσιώδη δεσμό ανάμεσα στην υγεία των ζώων και στην καλή τους διαβίωση, η ομάδα ad hoc εξέφρασε την πεποίθηση ότι το ΔΓΕ είναι απολύτως σε θέση να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο σε διεθνές επίπεδο για θέματα καλής διαβίωσης των ζώων.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΣΥΝΙΣΤΑ

1. Δεδομένου ότι η υγεία των ζώων αποτελεί πολύπλοκο, πρισματικό ζήτημα δημόσιας πολιτικής με σημαντικές επιστημονικές, δεοντολογικές, οικονομικές και πολιτικές διαστάσεις, να αναπτύξει το ΔΓΕ λεπτομερές όραμα και στρατηγική που να ενσωματώνει, να εξισορροπεί και να λαμβάνει υπόψη αυτές τις διαστάσεις.
2. Να αναπτύξει κατόπιν το ΔΓΕ πολιτικές και κατευθυντήριες αρχές που θα προσφέρουν υγιή βάση για την εκπόνηση συγκεκριμένων συστάσεων και προτύπων.

3. Να συστήσει το ΔΓΕ ομάδα εργασίας για την καλή διαβίωση των ζώων που θα επιφορτιστεί με το συντονισμό και τη διαχείριση των δραστηριοτήτων που αφορούν την καλή διαβίωση των ζώων σύμφωνα με τα καθήκοντα που απαριθμούνται στη συνέχεια και θα γνωμοδοτεί για τα ειδικά καθήκοντα που θα ανατεθούν στις ad hoc ομάδες.
4. Να αναπτύξει η ομάδα εργασίας, σε συνεννόηση με το ΔΓΕ, λεπτομερές επιχειρησιακό σχέδιο για τους πρώτους 12 μήνες το οποίο να καλύπτει τους τομείς προτεραιότητας που επισημαίνονται.
5. Να διεξαγάγει διαβουλεύσεις η ομάδα εργασίας και οι ad hoc ομάδες της με ευρέως αντιπροσωπευτικές σε διεθνές επίπεδο μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και να χρησιμοποιήσει όλη τη διαθέσιμη εμπειρογνωμοσύνη και πόρους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων του ακαδημαϊκού χώρου, της ερευνητικής κοινότητας, της βιομηχανίας και άλλων συναφών φορέων συμφερόντων.
6. Να περιλάβει η ενασχόληση του ΔΓΕ με θέματα καλής διαβίωσης των ζώων τους εξής τομείς:
 - ζώα που χρησιμοποιούνται στη γεωργία και στην υδατοκαλλιέργεια για σκοπούς παραγωγής, εκτροφής ή/και εργασίας,
 - ζώα συντροφιάς συμπεριλαμβανομένων των ‘εξωτικών’ (προερχόμενων από αιχμαλωσία και ‘μη παραδοσιακών’) ειδών,
 - ζώα που χρησιμοποιούνται για σκοπούς έρευνας, δοκιμών ή/και διδασκαλίας,
 - άγρια είδη πανίδας που ζουν ελεύθερα, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων της σφαγής και της παγίδευσής τους,
 - ζώα που χρησιμοποιούνται για σκοπούς αθλητισμού, αναψυχής και ψυχαγωγίας, συμπεριλαμβανομένων των ζώων που ζουν στο τσίρκο και σε ζωολογικούς κήπουςκαι να εξεταστούν για κάθε ομάδα, εκτός από ουσιώδη ζητήματα υγείας των ζώων, τα θέματα του σταυλισμού, της διαχείρισης, της μεταφοράς και της θανάτωσης (συμπεριλαμβανομένης της ανθρωπιστικής σφαγής, της ευθανασίας και της θανάτωσης για λόγους ελέγχου ασθενειών).
7. Να δώσει το ΔΓΕ προτεραιότητα σε θέματα καλής διαβίωσης των ζώων που χρησιμοποιούνται στη γεωργία και στην υδατοκαλλιέργεια, ενώ όσον αφορά τις υπόλοιπες ομάδες που επισημάνθηκαν, να καταρτίσει το ΔΓΕ σχετικές προτεραιότητες με τις οποίες να ασχοληθεί όταν υπάρξουν οι απαραίτητοι πόροι.
8. Στο πλαίσιο της ομάδας γεωργίας και υδατοκαλλιέργειας, να ασχοληθεί κατά πρώτον το ΔΓΕ με τη μεταφορά, την ανθρωπιστική σφαγή και τη θανάτωση για τον έλεγχο ασθενειών, και στη συνέχεια με το σταυλισμό και τη διαχείριση. Να εξετάσει επίσης το ΔΓΕ τις σχετικές με την καλή διαβίωση των ζώων πτυχές στα ζητήματα που ανακύπτουν στους τομείς της γενετικής τροποποίησης και της κλωνοποίησης, της γενετικής επιλογής για λόγους παραγωγής και συρμού και των κτηνιατρικών πρακτικών.

9. Κατά την αντιμετώπιση των ζωνοδόσων, να δώσει προτεραιότητα το ΔΓΕ στην αντιμετώπιση των πτυχών καλής διαβίωσης στις πολιτικές μείωσης και ελέγχου του πληθυσμού των ζώων (συμπεριλαμβανομένων των αδέσποτων σκύλων και γάτων).
10. Να εντάξει το ΔΓΕ στην επικοινωνιακή στρατηγική του τους κυριότερους φορείς συμφερόντων που ασχολούνται με την καλή διαβίωση των ζώων, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας και των ΜΚΟ.
11. Να εντάξει το ΔΓΕ μελήματα καλής διαβίωσης των ζώων στις σημαντικότερες λειτουργίες του και να αναλάβει τους εξής ειδικούς ρόλους και λειτουργίες:
- ανάπτυξη προτύπων και κατευθυντηρίων γραμμών που οδηγούν σε ορθή πρακτική διαβίωσης των ζώων,
 - παροχή συμβουλών εμπειρογνομόνων για ειδικά ζητήματα καλής διαβίωσης των ζώων σε ομάδες φορέων συμφερόντων του ΔΓΕ, συμπεριλαμβανομένων των χωρών μελών, άλλων διεθνών οργανισμών και της βιομηχανίας/των καταναλωτών,
 - τήρηση διεθνών βάσεων δεδομένων για ενημέρωση σε θέματα καλής διαβίωσης των ζώων, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων εθνικών νομοθεσιών και πολιτικών, των διεθνώς αναγνωρισμένων εμπειρογνομόνων σε θέματα συνθηκών διαβίωσης των ζώων και χρήσιμων παραδειγμάτων ορθών πρακτικών διαβίωσης των ζώων,
 - επισήμανση των ουσιωδών στοιχείων μιας αποτελεσματικής εθνικής υποδομής για την καλή διαβίωση των ζώων, συμπεριλαμβανομένης νομοθεσίας/νομικών εργαλείων και ανάπτυξης ενός πίνακα ελέγχου αυτοαξιολόγησης,
 - προετοιμασία και κυκλοφορία εκπαιδευτικού υλικού για την ευαισθητοποίηση των φορέων συμφερόντων του ΔΓΕ,
 - προώθηση της ένταξης της καλής διαβίωσης των ζώων στα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα κτηνιατρικών σπουδών,
 - επισήμανση των ερευνητικών αναγκών στον τομέα της καλής διαβίωσης των ζώων και ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών κέντρων.
-

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ 5

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΣΤΑ ΕΚΤΡΟΦΕΙΑ: ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

Κτηνοτροφία:

- Οδηγία 1999/74/ΕΚ του Συμβουλίου της 19^{ης} Ιουλίου 1999 περί των στοιχειωδών απαιτήσεων για την προστασία των **ωοπαραγωγών ορνίθων** - Επίσημη Εφημερίδα L 203, 3.8.1999 σελ. 53 – 57
- Οδηγία 98/58/ΕΚ του Συμβουλίου της 20^{ης} Ιουλίου 1998 σχετικά με την προστασία των **ζώων στα εκτροφεία** - Επίσημη Εφημερίδα L 221, 8.8.1998 σελ. 23 – 27
- Οδηγία 97/2/ΕΚ του Συμβουλίου της 20^{ης} Ιανουαρίου 1997 για την τροποποίηση της οδηγίας 91/629/ΕΟΚ σχετικά με τη θέσπιση στοιχειωδών κανόνων για την προστασία των **μόσχων** - Επίσημη Εφημερίδα L 025, 28.1.1997 σελ. 24 – 25
- Οδηγία 91/629/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19^{ης} Νοεμβρίου 1991 για τη θέσπιση στοιχειωδών κανόνων για την προστασία των **μόσχων** - Επίσημη Εφημερίδα L 340, 11.12.1991 σελ. 28 – 32
- 97/182/ΕΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 24^{ης} Φεβρουαρίου 1997 περί τροποποίησης του παραρτήματος της οδηγίας 91/629/ΕΟΚ για τη θέσπιση στοιχειωδών κανόνων για την προστασία των **μόσχων** - Επίσημη Εφημερίδα L 076, 24.2.1997 σελ. 30 - 31
- Οδηγία 91/630/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19^{ης} Νοεμβρίου 1991 για τους στοιχειώδεις κανόνες για την προστασία των **χοίρων** - Επίσημη Εφημερίδα L 340, 11.12.1991 σελ. 33 – 38
- Οδηγία 88/166/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 7^{ης} Μαρτίου 1988 που αφορά την εκτέλεση της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση 131/86 (ακύρωση της οδηγίας 86/113/ΕΟΚ της 25^{ης} Μαρτίου 1986 για τον καθορισμό των ελάχιστων προδιαγραφών σχετικά με την προστασία των ωοπαραγωγών ορνίθων που εκτρέφονται σε κλωβοστοιχίες) - Επίσημη Εφημερίδα L 074, 19.3.1988 σελ. 83 – 87
- 78/923/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 19^{ης} Ιουνίου 1978 περί συνάψεως της **ευρωπαϊκής συμβάσεως "περί της προστασίας των ζώων στα εκτροφεία"** – Επίσημη Εφημερίδα L 323, 17.11.1978 σελ. 12 – 13

Μεταφορά:

- Οδηγία 91/628/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19^{ης} Νοεμβρίου 1991 για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και την τροποποίηση των οδηγιών 90/425/ΕΟΚ και 91/496/ΕΟΚ - Επίσημη Εφημερίδα L 340, 11.12.1991 σελ. 17 – 27

- Οδηγία 95/29/EK του Συμβουλίου της 29^{ης} Ιουνίου 1995 για την τροποποίηση της οδηγίας 90/628/ΕΟΚ για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά - Επίσημη Εφημερίδα L 148, 30.6.1995 σελ. 52 – 63
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1255/97 του Συμβουλίου της 25^{ης} Ιουνίου 1997 για τα κοινοτικά κριτήρια που απαιτούνται για τα σημεία στάσης και για την τροποποίηση του σχεδίου δρομολογίου που αναφέρεται στο παράρτημα της οδηγίας 91/628/ΕΟΚ - Επίσημη Εφημερίδα L 174, 2.7.1997 σελ. 1 – 6
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 411/98 του Συμβουλίου της 16^{ης} Φεβρουαρίου 1998 σχετικά με συμπληρωματικούς κανόνες προστασίας των ζώων οι οποίοι ισχύουν για τα ειδικά οχήματα που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά ζώων σε ταξίδια με διάρκεια άνω των οκτώ ωρών - Επίσημη Εφημερίδα L 052, 21.2.1998 σελ. 8 – 11
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 615/98 της Επιτροπής της 18^{ης} Μαρτίου 1998 για ειδικές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή, όσον αφορά την καλή μεταχείριση των ζωντανών βοοειδών κατά τη μεταφορά - Επίσημη Εφημερίδα L 082, 19. 3.1998 σελ. 19 - 22

Σφαγή και θανάτωση:

- Οδηγία 93/119/EK του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1993 για την προστασία των ζώων κατά τη σφαγή ή/και τη θανάτωσή τους - Επίσημη Εφημερίδα L 340, 31.12.1993 σελ. 21 – 34
- 88/306/EEC: Απόφαση του Συμβουλίου της 16^{ης} Μαΐου 1988 που αφορά τη σύναψη της **ευρωπαϊκής σύμβασης για την προστασία των ζώων που προορίζονται για σφαγή** – Επίσημη Εφημερίδα L 137, 02.6.1988 p 25

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ 6

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΟΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Για να υπογραμμίσει το ζήτημα των συνθηκών διαβίωσης των ζώων, η ΕΕ υπέβαλε την ακόλουθη εισήγηση κατά την ειδική σύνοδο της Επιτροπής Γεωργίας του ΠΟΕ τον Ιούνιο 2000. Στόχος του εγγράφου αυτού είναι να εξασφαλιστεί ότι η ελευθέρωση του εμπορίου δεν πρόκειται να υπονομεύσει τις προσπάθειες της ΕΕ να βελτιώσει την προστασία των ζώων εκτροφής

G/AG/NG/W/19

28 Ιουνίου 2000

ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΚΑΛΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Εισαγωγή

Οι συνθήκες διαβίωσης των ζώων είναι ένα ζήτημα που καθίσταται ολοένα και σημαντικότερο, ιδίως στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οριστικοποιεί αυτή τη στιγμή μια έκθεση στην οποία αναλύονται οι διατάξεις για την καλή διαβίωση των ζώων σε χώρες εκτός ΕΚ οι οποίες προμηθεύουν την ΕΚ με ζώα και ζωικά προϊόντα. Οι πληροφορίες που έχουν ληφθεί από χώρες εκτός ΕΚ αποδεικνύουν ότι η καλή διαβίωση των ζώων δεν αποτελεί αποκλειστικό μέλημα της ΕΚ.

Οι καταναλωτές και οι παραγωγοί συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο τις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχουν οι τεχνικές εκτροφής και καλλιέργειας στα ζώα, στην υγεία τους και στις συνθήκες διαβίωσής τους, αλλά και στο περιβάλλον. Όλο και περισσότερο, οι καταναλωτές διεκδικούν το δικαίωμα να διαθέτουν πλήρη ενημέρωση πριν επιλέξουν μεταξύ προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων και προϊόντων που έχουν παραχθεί με βάση διαφορετικά πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων. Για να είναι σε θέση να κάνουν μια τέτοια επιλογή, επιθυμούν να ενημερώνονται για το πώς διαβιούν, μεταφέρονται και σφάζονται τα ζώα εκτροφής. Οι παραγωγοί, οι οποίοι αντιμετωπίζουν αυτές τις απαιτήσεις, επιθυμούν να διαθέτουν μια σταθερή και συνεκτική βάση για την παροχή των εν λόγω πληροφοριών.

Η ΕΚ έχει υιοθετήσει προοδευτικά ένα σώμα νομοθεσίας για την προστασία των ζώων, το οποίο καλύπτει την εκτροφή, τη μεταφορά, τη σφαγή και τη διενέργεια πειραμάτων. Η ΕΚ και τα κράτη μέλη της διαδραματίζουν επίσης ενεργό ρόλο στην ανάπτυξη διεθνών συμβάσεων για την προστασία των ζώων (π.χ. κατά τη διεθνή μεταφορά, στα εκτροφεία, των ζώων που προορίζονται για σφαγή, για πειραματικούς και επιστημονικούς σκοπούς).

Οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Κοινότητας:

Να εξασφαλιστεί ότι το εμπόριο δεν υπονομεύει τις προσπάθειές μας να βελτιώσουμε την προστασία της καλής διαβίωσης των ζώων:

Η ΕΚ πιστεύει ότι υπάρχουν όρια στους τρόπους με τους οποίους θα πρέπει να παράγει την τροφή της. Η ΕΚ έχει θεσπίσει αυτά τα όρια στη νομοθεσία της, βασιζόμενη σε πολλές περιπτώσεις στο έργο διεθνών οργανισμών, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης. Πολλές άλλες χώρες έχουν επίσης θεσπίσει νομοθεσία στον τομέα αυτό. Υπάρχει όμως ολοένα αυξανόμενη ανησυχία μεταξύ των καταναλωτών, των παραγωγών, καθώς και μεταξύ των οργανώσεων που φροντίζουν για την καλή διαβίωση των ζώων, ότι παρόλο που ο ΠΟΕ καταβάλλει προσπάθειες για την ενίσχυση του πλαισίου ελευθέρωσης του διεθνούς εμπορίου, πράγμα που αποτελεί τον πρωταρχικό στόχο του ΠΟΕ, δεν προσφέρει ένα πλαίσιο για την επίλυση των ζητημάτων που αφορούν την καλή διαβίωση των ζώων. Φοβούνται ιδίως ότι, ελλείψει ενός τέτοιου πλαισίου, οι κανόνες που αφορούν την καλή διαβίωση των ζώων, και ιδίως των ζώων εκτροφής, θα μπορούσαν να υπονομευθούν αν δεν υπάρχει τρόπος να εξασφαλιστεί ότι τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα που παράγονται σύμφωνα με τα εγχώρια πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων δεν αντικαθίστανται απλώς από εισαγωγές προϊόντων που παράγονται σύμφωνα με λιγότερο αυστηρά πρότυπα.

Κάθε χώρα έχει διαφορετική πολιτιστική και δεοντολογική στάση όσον αφορά τα ζώα και τις πρακτικές κτηνοτροφίας. Οι επιπτώσεις των αυστηρών προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων στη σχετική ανταγωνιστικότητα της γεωργίας τους ενδέχεται να διαφέρουν σημαντικά.

Συνεπώς, αν μια χώρα ακολουθεί πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων αυστηρότερα από εκείνα που εφαρμόζουν άλλοι εμπορικοί εταίροι, αυτό μπορεί να έχει ορισμένες επιπτώσεις. Οι καταναλωτές ενδέχεται να μην λαμβάνουν συνεκτικές πληροφορίες σχετικά με τα πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων βάσει των οποίων παράγονται τα εισαγόμενα προϊόντα, ενώ οι εγχώριοι παραγωγοί ενδέχεται να τίθενται σε οικονομικά δυσμενέστερη θέση.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΚ πιστεύει ότι υπάρχει πραγματική ανάγκη να συζητηθεί η καλή διαβίωση των ζώων στο πλαίσιο του ΠΟΕ. Τα ερωτήματα είναι ουσιαστικά, είτε προέρχονται από τους καταναλωτές είτε από τους παραγωγούς, και ο ΠΟΕ, ως ο ηγετικός διεθνής εμπορικός οργανισμός, πρέπει να είναι πρόθυμος να απαντήσει σε αυτά. Δεδομένης της αλληλεπίδρασης μεταξύ μέτρων για την καλή διαβίωση των ζώων και διεθνούς εμπορίου γεωργικών προϊόντων και τροφίμων ζωικής προέλευσης, η ΕΚ θεωρεί ότι το ζήτημα πρέπει να περιληφθεί στις διαπραγματεύσεις που διεξάγονται για τη γεωργία στο πλαίσιο του άρθρου 20, χωρίς να αποκλείεται το ενδεχόμενο να εξεταστεί η καλή διαβίωση των ζώων στο πλαίσιο άλλων πτυχών του ΠΟΕ.

Να αποφευχθεί ο εμπορικός προστατευτισμός:

Ο στόχος που επιδιώκει η ΕΚ θέτοντας το ζήτημα της καλής διαβίωσης των ζώων στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ δεν είναι να εξευρεθεί μια βάση για την εισαγωγή νέων τύπων μη δασμολογικών εμποδίων.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα επικρίθηκε έντονα κατά το παρελθόν και συχνά επικρίνεται ακόμα, διότι αναφέρεται στην καλή διαβίωση των ζώων. Η ΕΚ κατηγορείται για συγκαλυμμένο προστατευτισμό, παρόλο που απλώς εφαρμόζει τους εσωτερικούς της κανόνες καλής διαβίωσης των ζώων στις εισαγωγές από άλλα μέλη του ΠΟΕ, ακριβώς όπως και άλλα μέλη του ΠΟΕ. Το μόνο θέμα για το οποίο η ΕΚ έχει λάβει ανοικτά διαφορετική θέση είναι η υπογράμμιση της ανάγκης να αντιμετωπιστεί το θέμα των συνθηκών διαβίωσης των ζώων στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

Η ΕΚ είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος παγκοσμίως εξαγωγέας γεωργικών προϊόντων και τροφίμων και δεν έχει κανένα συμφέρον να επιτρέψει στα μέλη του ΠΟΕ να υιοθετήσουν ανατιολόγητα μη εμπορικά εμπόδια. Στόχος μας είναι η προώθηση υψηλών προδιαγραφών καλής διαβίωσης των ζώων, η παροχή σαφών πληροφοριών στους καταναλωτές και παράλληλα η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας του γεωργικού τομέα και της βιομηχανίας τροφίμων της ΕΚ.

Μερικοί από τους ανταγωνιστές μας ισχυρίζονται ότι η ΕΚ προσπαθεί να εισαγάγει στον ΠΟΕ διατάξεις που θα επέτρεπαν στα μέλη του να αρνούνται την εισαγωγή ζώων και ζωικών προϊόντων από χώρες που δεν εφαρμόζουν ισοδύναμη νομοθεσία περί καλής διαβίωσης των ζώων. Μια τέτοια προσέγγιση θα κατέληγε στη διαίρεση του κόσμου σε διαφορετικούς εμπορικούς συνασπισμούς, στον οποίο οι εξαγωγείς θα προσαρμόζαν τη νομοθεσία καλής διαβίωσης των ζώων που εφαρμόζουν σε εκείνη των κύριων εισαγωγικών αγορών τους, ενώ ορισμένοι εισαγωγείς πιθανόν να υιοθετούσαν υψηλές προδιαγραφές καλής διαβίωσης των ζώων για λόγους προστατευτισμού. Ο στόχος μας δεν είναι αυτός, διότι κάτι τέτοιο δεν θα προωθούσε την καλή διαβίωση των ζώων.

Επίσης, η ΕΚ δεν επιθυμεί να αγνοήσει ή να παραμελήσει την ανάγκη να χρησιμοποιηθεί το εμπόριο για τη βελτίωση της παγκόσμιας ευημερίας, και ιδίως της ευημερίας των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών. Η ΕΚ είναι ο μεγαλύτερος παγκοσμίως εισαγωγέας γεωργικών προϊόντων από ευρύ φάσμα χωρών, συμπεριλαμβανομένων πολλών αναπτυσσόμενων και λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών. Αναγνωρίζουμε πλήρως τη συμβολή του εμπορίου στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων των αναπτυσσόμενων χωρών. Θέλουμε απλώς να εξασφαλίσουμε ότι η διαδικασία ελευθέρωσης του παγκοσμίου εμπορίου στηρίζει αυτό που οικοδομούμε στην ΕΚ σχετικά με την προστασία των ζώων.

Στην πράξη, οι ανησυχίες μας όσον αφορά τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων είναι εντονότερες σε σχέση με τις πολύ εντατικές και βιομηχανοποιημένες μεθόδους παραγωγής που χρησιμοποιούνται για ορισμένα είδη, ιδίως για τα πουλερικά και τους χοίρους. Αυτός ο τύπος παραγωγής συναντάται συχνότερα στις ανεπτυγμένες και όχι στις αναπτυσσόμενες και στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

Διάφοροι τρόποι αντιμετώπισης του ζητήματος στο πλαίσιο του ΠΟΕ:

Το ζήτημα της καλής διαβίωσης των ζώων είναι πολύπλοκο και άπτεται θεμάτων οικονομικής και δεοντολογικής φύσεως, υγείας των ζώων, δημόσιας υγείας, παραγωγής τροφίμων και νομικής φύσεως. Είναι προφανές ότι η σημασία που αποδίδεται στην καλή διαβίωση των ζώων ποικίλλει μεταξύ των μελών του ΠΟΕ. Παρόλα ταύτα, το γεγονός ότι η καλή διαβίωση των ζώων αναδύεται ως εμπορικό ζήτημα αναγνωρίστηκε πρόσφατα από τον ΟΟΣΑ και επιβεβαιώνεται τόσο από τις ήδη ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις όσο και από τις εργασίες που διεξάγονται στο Διεθνές Γραφείο Επιζωοτιών.

Αναγνωρίζουμε πλήρως την πολυπλοκότητα του ζητήματος και το γεγονός ότι κάθε μέλος του ΠΟΕ έχει το δικαίωμα να επιλέξει δικά του μέτρα καλής διαβίωσης των ζώων προσαρμοσμένα στις συνθήκες που αντιμετωπίζει. Εντούτοις, οφείλουμε να παραδεχθούμε ότι η ελευθέρωση του εμπορίου έχει επιπτώσεις στις συνθήκες διαβίωσης των ζώων, και ιδίως των ζώων εκτροφής, και στη μεταφορά ζώντων ζώων. Τα μέλη του ΠΟΕ δεν πρέπει να παρεμποδίζουν το εμπόριο γεωργικών προϊόντων και τροφίμων για λόγους καλής διαβίωσης των ζώων. Είναι όμως εξίσου σημαντικό να εξασφαλιστεί το δικαίωμα εκείνων των μελών του ΠΟΕ που εφαρμόζουν υψηλά πρότυπα καλής υγείας των ζώων να τα διατηρήσουν.

Οι ισχύουσες συμφωνίες του ΠΟΕ (Συμφωνία για την εφαρμογή Υγειονομικών και Φυτοϋγειονομικών Μέτρων, Συμφωνία για τα Τεχνικά Εμπόδια στο Εμπόριο και άρθρο XX της ΓΣΔΕ, καθώς και άρθρο 20 της Συμφωνίας για τη Γεωργία) προσφέρουν ήδη μια βάση για τη συζήτηση ορισμένων προβλημάτων που συνδέονται με την καλή διαβίωση των ζώων. Εντούτοις, είμαστε της γνώμης ότι η καλή διαβίωση των ζώων πρέπει να αντιμετωπιστεί σφαιρικά, κατά συνεκτικό τρόπο στο πλαίσιο του ΠΟΕ. Οι πρόσφατες συζητήσεις απέδειξαν σαφέστατα την ανάγκη να εξευρεθεί κοινό έδαφος συζήτησης και κατανόησης για το σημαντικό αυτό ζήτημα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΚ επιθυμεί να θέσει τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων ως σημαντική μη εμπορική ανησυχία στις διεξαγόμενες διαπραγματεύσεις.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι αντιμετώπισης των συνθηκών διαβίωσης των ζώων, οι οποίοι δεν αποκλείουν ο ένας τον άλλο, και μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο συνδυασμού διαφόρων δράσεων. Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν:

- ανάπτυξη πολυμερών συμφωνιών για την προστασία της καλής διαβίωσης των ζώων. Η προσέγγιση αυτή θα μπορούσε να διευκολυνθεί από την επίτευξη μεγαλύτερης νομικής σαφήνειας όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των κανόνων του ΠΟΕ και των εμπορικών μέτρων που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή διατάξεων πολυμερών συμφωνιών για την καλή διαβίωση των ζώων,
- η κατάλληλη επισήμανση, υποχρεωτική ή προαιρετική, όπως προβλέπει το άρθρο 2.2 της Συμφωνίας ΤΕΕ, θα μπορούσε να διευκολύνει την επιθυμία των καταναλωτών να επιλέγουν τρόφιμα, εγχώρια ή εισαγόμενα, έχοντας την κατάλληλη πληροφόρηση και σχετικά με τις συνθήκες παραγωγής, π.χ. προϊόντα που παράγονται σε συμμόρφωση προς ορισμένα πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων,
- τα αυστηρά πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων ενδέχεται να αυξήσουν το κόστος για τους παραγωγούς κατά ποσοστό υψηλότερο από την ενδεχόμενη αύξηση εσόδων από την αγορά. Η ελευθέρωση του εμπορίου ενδέχεται να επιδεινώσει αυτή την επίπτωση και να οδηγήσει σε άνισες συνθήκες ανταγωνισμού, ακόμα και στην περιστολή των προτύπων καλής διαβίωσης στις χώρες εξαγωγείς, πράγμα που θα τροφοδοτούσε την αντίδραση στην ελευθέρωση του εμπορίου και στον ΠΟΕ. Ενδέχεται συνεπώς να καταστεί απαραίτητο να εξεταστεί αν θα ήταν σύννομο να παρασχεθεί κάποιας μορφής αντιστάθμιση για την κάλυψη του επιπλέον κόστους, εφόσον μπορεί να αποδειχθεί σαφώς ότι αυτό το επιπλέον κόστος απορρέει άμεσα από τα εν λόγω υψηλότερα πρότυπα. Για να είναι αποδεκτή μια τέτοια αντιστάθμιση, θα πρέπει να μην έχει καθόλου, ή έστω αμελητέες, επιπτώσεις στο εμπόριο και στην παραγωγή.

Εν κατακλείδι, η ΕΚ πιστεύει ότι η λεπτομερής εξέταση των προαναφερομένων προσεγγίσεων θα επιτρέψει στα μέλη του ΠΟΕ να αναπτύξουν μια προσέγγιση αποτελεσματικής αντιμετώπισης του ζητήματος της καλής διαβίωσης των ζώων στο πλαίσιο του ΠΟΕ, η οποία δεν θα συγκρούεται με τον μακροπρόθεσμο στόχο της απελευθέρωσης του εμπορίου γεωργικών προϊόντων και τροφίμων. Το έργο της ΕΚ για την καλή διαβίωση των ζώων συνεχίζεται και η ΕΚ επιφυλάσσεται να υποβάλει νέες εισηγήσεις υπό το φως των εξελίξεων.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ 7

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΤΥΠΗ ΣΥΝΟΔΟ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΟΕ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ 2001

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Σημείωμα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

1. Το ζήτημα της επισήμανσης των τροφίμων και των ζωικών προϊόντων με στόχο την παροχή πληροφοριών και την προστασία των καταναλωτών συγκεντρώνει ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον και σημασία σε πολλά μέλη του ΠΟΕ. Η επισήμανση γενικά έχει συζητηθεί κατ' επανάληψη κυρίως, αν και όχι αποκλειστικά, από την επιτροπή ΤΕΕ. Δεδομένου ότι το άρθρο 1 της Συμφωνίας ΤΕΕ διευκρινίζει ότι οι διατάξεις της εφαρμόζονται στα γεωργικά προϊόντα, είναι ενδεδειγμένο να εξεταστούν οι εξελίξεις του θέματος δυνάμει της Συμφωνίας ΤΕΕ στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του άρθρου 20 για τη γεωργία, ούτως ώστε να διερευνηθεί σε ποια έκταση οι ισχύοντες κανόνες χρήζουν διευκρίνησης. Το γεγονός ότι το παρόν έγγραφο ασχολείται αποκλειστικά με την υποχρεωτική επισήμανση στο πλαίσιο της Συμφωνίας ΤΕΕ οφείλεται αποκλειστικά στην ανάγκη να εστιαστεί η προσοχή σε αυτό το είδος επισήμανσης και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ως εκδήλωση πολιτικής προτίμησης για την υποχρεωτική επισήμανση έναντι της προαιρετικής αλλά ούτε και ως έγκριση της άποψης ότι άλλες Συμφωνίες του ΠΟΕ, όπως η Συμφωνία ΥΦΜ, δεν είναι εφαρμοστέες υπό ορισμένες ειδικές προϋποθέσεις στις απαιτήσεις επισήμανσης.
2. Σκοπός της διευκρίνισης των κανόνων της Συμφωνίας ΤΕΕ στο μέτρο που συναρτώνται με την υποχρεωτική επισήμανση θα πρέπει να είναι να εξασφαλιστεί ότι τα μέλη θα είναι σε θέση να επιδιώξουν τους σύννομους στόχους των πολιτικών τους, συμπεριλαμβανομένων συναφών μη εμπορικών ανησυχιών σχετικά με τη γεωργία, με τη θέσπιση απαιτήσεων επισήμανσης των τροφίμων και των γεωργικών προϊόντων, υποστηρίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο προσεγγίσεις του διεθνούς εμπορίου που καθοδηγούνται από την αγορά και περιορίζουν όσο το δυνατόν λιγότερο το εμπόριο. Παράλληλα, η διευκρίνιση θα επιτρέψει να αποφευχθεί η δημιουργία περιθωρίου για την εφαρμογή της υποχρεωτικής επισήμανσης κατά τρόπο που θα μπορούσε να αποτελέσει μέσο επιβολής αυθαίρετων ή αδικαιολόγητων διακρίσεων μεταξύ μελών ή συγκαλυμμένου περιορισμού του διεθνούς εμπορίου. Συνεπώς, η διευκρίνιση θα πρέπει να επιδιωχθεί σε πλήρη συμμόρφωση προς τις βασικές έννοιες και αρχές των ισχυουσών συμφωνιών του ΠΟΕ και να ενσωματώνει τα συναφή πορίσματα των οργάνων επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ. Επίσης, η διευκρίνιση δεν θα πρέπει να ενισχύσει αλλά ούτε και να περιστείλει τα βασικά δικαιώματα και υποχρεώσεις των μελών, ενώ θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη όσο το δυνατόν περισσότερο τις ανάγκες των αναπτυσσομένων και λιγότερο ανεπτυγμένων εταίρων.
3. Αν και το παρόν έγγραφο εστιάζεται στα ζητήματα που προκύπτουν στο πλαίσιο των διατάξεων της συμφωνίας ΤΕΕ, είναι σημαντικό να μην παραβλεφθούν οι στενοί δεσμοί μεταξύ του ΠΟΕ και των σχετικών συζητήσεων σε άλλα συναφή διεθνή φόρα, όπως ο *Codex Alimentarius*. Όπου ισχύουν διεθνή πρότυπα για την επισήμανση των τροφίμων και των γεωργικών προϊόντων, πρέπει να αποτελούν τη

βάση για εθνικά συστήματα επισήμανσης σύμφωνα με τις διατάξεις της Συμφωνίας ΤΕΕ. Συνεπώς, η ΕΚ συνεχίζει να στηρίζει τις προσπάθειες ανάπτυξης πολυμερών κατευθυντηρίων γραμμών για την υποχρεωτική επισήμανση των τροφίμων και των γεωργικών προϊόντων. Τη στιγμή που βρίσκεται σε εξέλιξη αυτή η εργασία, είναι εντούτοις σημαντικό να διευκρινιστεί η κατάσταση όσον αφορά ιδίως τη σχέση μεταξύ των κανόνων ΤΕΕ και των συστημάτων υποχρεωτικής επισήμανσης.

4. Κατά την άποψη της ΕΚ, σημαντικές στον τομέα αυτό είναι ορισμένες εξελίξεις από τη σύναψη της Συμφωνίας ΤΕΕ μέχρι σήμερα:

- α) Το δικαίωμα των καταναλωτών να ενημερώνονται πλήρως και με ακρίβεια αναγνωρίζεται πλέον προθυμότερα και ευρύτερα. Οι απαιτήσεις των καταναλωτών για ευρύ φάσμα πληροφοριών ιδίως σχετικά με τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα έχουν αυξηθεί σημαντικά σε όλα σχεδόν τα μέλη του ΠΟΕ.
- β) Στην έκθεση που δημοσίευσε στις 12 Μαρτίου 2001 με θέμα “ΕΚ – Αμύδι”, το Δευτεροβάθμιο Όργανο, ενώ ασχολήθηκε για πρώτη φορά με ορισμένες διατάξεις της Συμφωνίας ΤΕΕ, και ιδίως με τον ορισμό των ‘χαρακτηριστικών των προϊόντων’ σε σχέση με την τεχνική ρύθμιση, απέφυγε να εκφέρει γνώμη επί των αιτημάτων που βασίζοντο στο άρθρο 2 της Συμφωνίας ΤΕΕ αφήνοντας και πάλι ανέλεγκτη την ερμηνεία των διατάξεων της εν λόγω Συμφωνίας. Εντούτοις, η ίδια έκθεση επιβεβαίωσε ότι οι προτιμήσεις και οι συνήθειες των καταναλωτών αποτελούν γενικό κριτήριο προσδιορισμού της ελκυστικότητας κάποιου προϊόντος. Συνεπώς, η παροχή ακριβών και πλήρων πληροφοριών μέσω απαιτήσεων επισήμανσης είναι πιθανόν να έχει ουσιώδη σημασία στην πραγματική άσκηση των δυνατοτήτων επιλογής που διαθέτουν οι καταναλωτές. Οι καταναλωτές θεωρούν τις πληροφορίες αυτές ιδιαίτερες σημαντικές και ευαίσθητες για τα τρόφιμα. Ανάλογη επισήμανση μπορεί επίσης να αποτρέψει πρακτικές εξαπάτησης των καταναλωτών. Συνεπώς, τα συστήματα υποχρεωτικής επισήμανσης θα επιτρέψουν στα μέλη του ΠΟΕ να προσδιορίσουν ποιο επίπεδο ενημέρωσης του καταναλωτή και ποιο επίπεδο επιβολής επιθυμούν να επιτύχουν στην επικράτειά τους με τη νομοθεσία και τους κανονισμούς τους συμμορφούμενα με τη Συμφωνία ΤΕΕ.
- γ) Όλο και περισσότερο, κρίνεται απαραίτητο να διαλυθεί μια παρεξήγηση που συντηρείται από ορισμένες πλευρές ότι οι κανόνες ΤΕΕ μπορεί να αποτελούν εμπόδιο στο να ανταποκριθούν οι κυβερνήσεις, μέσω εργαλείων ενημέρωσης όπως οι απαιτήσεις επισήμανσης, σε θεμελιώδεις κοινωνικές αξίες ή ανησυχίες που αφορούν τον τρόπο παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων.

- δ) Επίσης, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες που εκφράζονται ιδίως από ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες όσον αφορά τις δυνητικές αρνητικές συνέπειες των συστημάτων υποχρεωτικής επισήμανσης στο εμπόριο.

5. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΚ περιέλαβε στη γενική διαπραγματευτική πρότασή της το αίτημα της ανάπτυξης συστημάτων επισήμανσης σχετικά με την παραγωγή και τη μεταποίηση των τροφίμων και των γεωργικών προϊόντων ούτως ώστε να ανταποκριθεί στις ανησυχίες των καταναλωτών και να εξασφαλίσει ότι τα συστήματα αυτά θα τύχουν ενδεδειγμένης κάλυψης από τον ΠΟΕ.

Η ΕΚ προτείνει τις ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές για την εισαγωγή απαιτήσεων επισήμανσης, οι οποίες θεωρεί ότι συνάδουν προς το άρθρο 2 της Συμφωνίας ΤΕΕ.

- α) Πρώτον, πρέπει να διατηρηθεί το δικαίωμα των μελών του ΠΟΕ να επιλέγουν επίπεδο ενημέρωσης και προστασίας των καταναλωτών όσον αφορά τα χαρακτηριστικά και τις μεθόδους παραγωγής και μεταποίησης των τροφίμων και των γεωργικών προϊόντων.
- β) Ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσης του καταναλωτή και νομικής επιβολής που επιλέγει ένα μέλος της Συμφωνίας ΤΕΕ, τα συστήματα υποχρεωτικής επισήμανσης για τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα ενδέχεται να αποτελούν την εναλλακτική λύση που στρεβλώνει λιγότερο το εμπόριο, ενώ παράλληλα πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν δημιουργούν αφεαυτών μη απαραίτητα εμπόδια στο διεθνές εμπόριο.
- γ) Τα μέλη του ΠΟΕ θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι όλα τα στάδια της διαδικασίας δημιουργίας ενός συστήματος υποχρεωτικής επισήμανσης, και ιδίως η εκπόνηση των κριτηρίων και η λειτουργία των συστημάτων χαρακτηρίζονται από διαφάνεια. Όλοι οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά σε όσο το δυνατόν πιο πρόωρο στάδιο.
- δ) Αν και οι λεπτομέρειες ενός συστήματος υποχρεωτικής επισήμανσης εξαρτώνται από το συγκεκριμένο γεωργικό προϊόν ή κατηγορία προϊόντων στα οποία εφαρμόζεται, θα πρέπει να επιτρέπει την παροχή στους καταναλωτές πληροφοριών για τα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος, τις διαδικασίες και μεθόδους παραγωγής του, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου με τον οποίο εκτρέφονται ή καλλιεργούνται τα ζώα ή τα φυτά, της βιολογικής ή όχι φύσης της παραγωγικής διαδικασίας, των τροποποιημένων ιδιοτήτων των γεωργικών προϊόντων κλπ.

6. Όσον αφορά τα προβλήματα που ενδέχεται να δημιουργήσουν τα μέτρα επισήμανσης των τροφίμων και των γεωργικών προϊόντων για τις αναπτυσσόμενες χώρες, η ΕΚ πιστεύει ότι:

- α) τα ενδεδειγμένα συστήματα υποχρεωτικής επισήμανσης των τροφίμων και των γεωργικών προϊόντων ενδέχεται στην πραγματικότητα να διευκολύνουν το εμπόριο και να βελτιώσουν την πρόσβαση στην αγορά ενισχύοντας τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και αυξάνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη συνολική εμπορική αξία των προϊόντων.

- β) η ενίσχυση προς αναπτυσσόμενες χώρες για την ανάπτυξη κανονιστικών πρωτοβουλιών στον τομέα της επισήμανσης των τροφίμων και των γεωργικών προϊόντων θα πρέπει να θεωρείται σημαντικό στοιχείο της αναπτυξιακής βοήθειας.
7. Συμπερασματικά, η ΕΚ πιστεύει ότι είναι σημαντικό να καταλήξουν τα μέλη σε κοινή συνεννόηση, ερμηνεία ή κατευθύνσεις όσον αφορά τα κριτήρια και τις κατευθυντήριες γραμμές υλοποίησης απαιτήσεων υποχρεωτικής επισήμανσης σε σχέση με τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα, όπως περιγράφεται στην παράγραφο 5 ανωτέρω.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ

ΣΓ	Συμφωνία για τη Γεωργία
ΚΓΠ	Κοινή Γεωργική Πολιτική
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΟΤΓ	Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO)
ΓΣΔΕ	Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT)
LEAD	"Κτηνοτροφία, Περιβάλλον και Ανάπτυξη"
ΕΑ	Ενδιάμεση αναθεώρηση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής
ΜΚΟ	Μη κυβερνητική οργάνωση
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΔΓΕ	Διεθνές Γραφείο Επιζωοτιών
SCAHAW	Επιστημονική επιτροπή για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων
ΥΦΜ	Υγειονομικά και Φυτοϋγειονομικά Μέτρα
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου